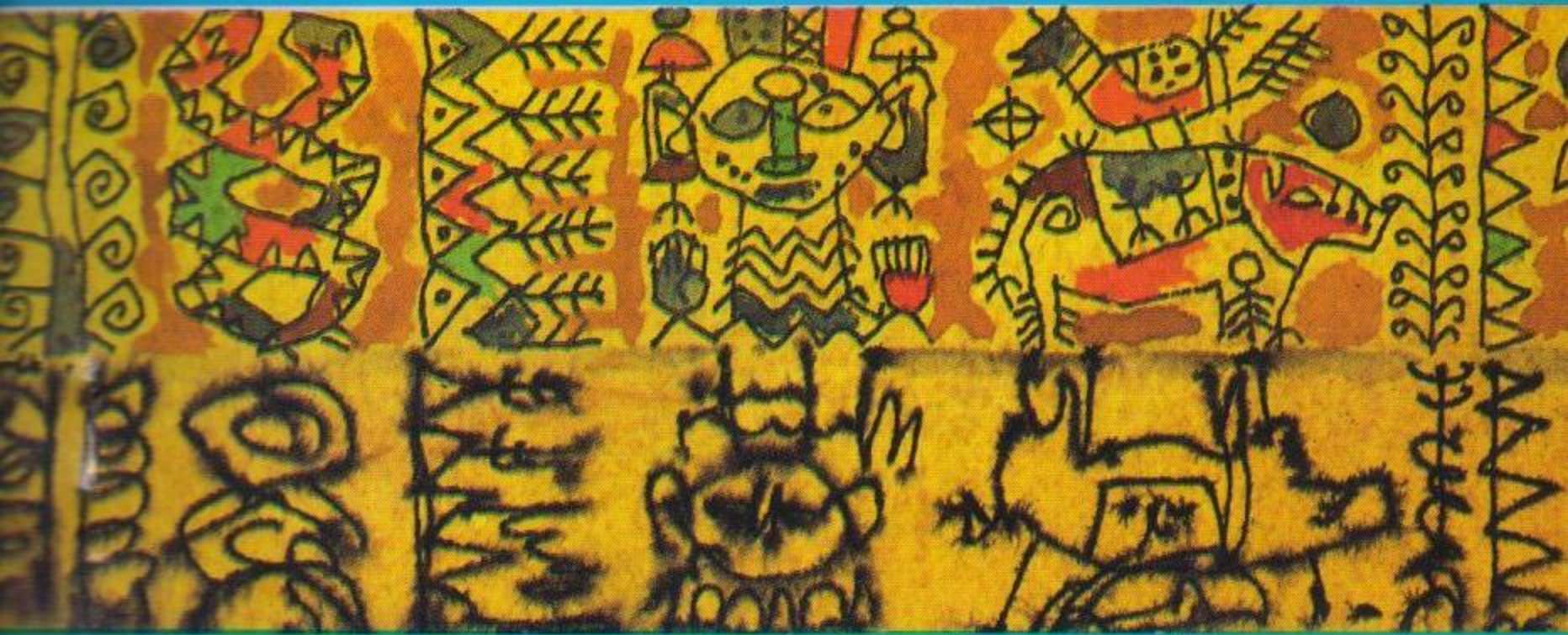

ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ ಮಾಲಿಕೆ

ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ

ಡಾ. ಜಿ.ವಿ. ದಾಸೇಗೌಡ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಯುಜ್ಜಾ
ಆರೋಗ್ಯ ವಿಭಾಗರು ೫೬೦ ೦೦೨

ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ-೬

ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ

ಡಾ. ಜಿ.ವಿ. ದಾಸೇಗೌಡ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೦೨

SARVAGNA MATTU JANAPADA (Classic Literature & Folklore Series-6) : Written By. Dr. G.V. Dase Gowda, Pub. M.S. Siddegowda Registrar, Janapada and Yakshagana Academy, Nrupatunga Road, Bangalore - 560 002.

Pages XIII + 63

Price : Rs. 25/

© Publisher

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು :

ಪ್ರೊ. ಎಚ್. ಜೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೌಡ

ಸಂಪಾದಕರು :

ಪ್ರೊ. ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೯೭

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೨೫/-

ಭಾಯಾಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ:

ವರ್ಷಿಣಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು - ೪೦ ☎ : 3402575

ಮುದ್ರಕರು :

ಶ್ವೇತಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್

೨೨, ೨ನೇ ಮೈನ್, ಅತ್ತಿಗುಪ್ಪೆ

ವಿಜಯನಗರ ೨ನೇ ಹಂತ

ಬೆಂಗಳೂರು - ೪೦

☎ : 3302417

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

೧

ಲೋಕದ ಜ್ಞಾನ - ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ತಾಯಿಬೇರು ಜಾನಪದ ಎಂಬುದು ಈಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಜಾನಪದದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ, ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ, ಸತ್ವವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉಸಿರನ್ನು ಬೆರೆಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ವಿದಿತವಾಗಿದೆ.

೨

ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಅತಿ ಸಹಜವಾದ ಶಕ್ತಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಆದಿ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ನೋವು - ನಲಿವುಗಳನ್ನು, ಅನಿಸಿಕೆ-ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಕನಸು- ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು, ಕ್ರಿಯೆ- ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ, ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ, ಗಾಡೆ ಒಗಟು ಒಡಪುಗಳ ಮೂಲಕ ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಆಡು ಮಾತಿಗಿಂತ ವಿಶೇಷವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು, ಬನಿಯನ್ನು, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು, ಪರಿಣಾಮವನ್ನು, ಹೊಸ ಹೊಳಪುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದು

ಸುಲಭವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಕೇಳಿದ ಜನ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ, ಮಗದೊಬ್ಬರಿಗೆ, ಇಡೀ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕಂಠ ಮತ್ತು ನಾಲಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ದಾಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ಅಂಬುತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಶರಾವತಿಯಂತೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ, ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬರುಬರುತ್ತಾ ತೊರೆಯಾಗಿ ನೆರೆಯಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಈ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಮಗ್ಗುಲುಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೈ ತೆರೆದುಕೊಂಡವು. ಲಿಪಿಯ ಉಗಮದೊಡನೆ, ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆಯೊಡನೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಈ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಭವಗಳು ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕವಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಜೀವಧಾತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವು. ಈ ಸಂಗತಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಜನಜೀವನದಿಂದ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲ. ಜನರಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಜನರಿಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಜನರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಕ್ತವೂ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಜೀವನಬದ್ಧವೂ ಮತ್ತು ಚಿರಂತನವೂ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಕಣ್ಣಡೆಯಬೇಕು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಜಾನಪದವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಯಾವ ಮಹಾಕೃತಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವಿಭವವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಈ ಸಂಗತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಅದರ ಪಾತ್ರಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆದರ್ಶದ ಸೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ರಾಮಾಯಣದ ಕತೆ ಕೂಡ ಮೂಲತಃ ಜನಪದ ಗಾಯಕರಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿದ್ದು. ರಾಮಾಯಣದ ಬಾಲಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರೌಂಚವಧೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯಾಧನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ತನ್ನ ಎಲೆಮನೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪ ಹೇಗೆ ತಂತ್ರೀಲಯ ಸಮನ್ವಿತವಾಗಿ, ಶ್ಲೋಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿ ಬಂದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಮಾಯಣ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ರಾಮನೆಂಬ ಆದರ್ಶ ನಾಯಕನ,

ಸೀತೆ ಎಂಬ ಆದರ್ಶ ಸತಿಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ-ಭರತರೆಂಬ ಆದರ್ಶ ಸಹೋದರರ, ಹನುಮಂತನೆಂಬ ಆದರ್ಶ ಸೇವಕನ ಕತೆ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹಬ್ಬಿ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಪಕ್ವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ನಾರದ ಹೇಳಿದಂಥ ಕತೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡು ನಾಡಿನ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಕಾಡು, ಹಳ್ಳಿ, ನಗರಗಳೆನ್ನದೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಮ ಕತೆಯ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ರಾಮ ಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸುಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣೆದಿರಬೇಕು. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ, ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯ ಮತ್ತು ಲಂಕೆಯ ಜನಜೀವನದ ಚಿತ್ರಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಜನರ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ತಮ್ಮ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಮೀರಿದ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಅಳತೆಗೆ ದಕ್ಕಲಾರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅತಿಮಾನುಷತೆಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸುವುದು ಜನಪದರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ. ಅದರಂತೆ ಮಾನವನಾಗಿದ್ದ ರಾಮನನ್ನು ದೈವ ಸಮಾನನನ್ನಾಗಿ, ಅನಂತರ ದೇವತಾ ಅವತಾರವನ್ನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನ ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವಾಗಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ವಾನರರೆಂದೂ; ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಭಾವೋನ್ಮಾದದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರೂಕ್ಷತನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರೆಂದೂ ಮತ್ತು ಇತರರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೇಲೆಟ್ಟಿದ ಹಾಗೂ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹ ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಜನಾಂಗವನ್ನು ದೇವರೆಂದೂ ನಮ್ಮವರು ಪರಿಭಾವಿಸಿರಬೇಕು. ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳೇ ಮುಂದೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಲವಕುಶರಿಗೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದೂ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಧುರ ಕಂಠದಿಂದ ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಾಡಿದರೆಂದೂ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಉಲ್ಲೇಖ ಭಾರತದ ಮೊತ್ತಮೊದಲ ಜನಪದ ಗಾಯಕರನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಅಕ್ಷರ ನಾಗರಿಕತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಈ ಕುಶಲವರೆಂಬ ಗಾಯಕದ್ವಯರನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಇವರೇ ಮುಂದೆ ರಾಮನ

ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪರಿವೇಷದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಜನರ ಸ್ವಭಾವಗಳು, ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿವೆ. ನೇಗಿಲ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಹುಟ್ಟಿದಳು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ, ಅವಳು ಜನಕನಿಗೆ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಳೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಕೂಡ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿಸಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನಾಥ ಹೆಣ್ಣೊಂದರ ಕತೆಯ ಅತಿಮಾನುಷ ಸ್ವರೂಪ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿದೆ. ಬೇಡನಾಗಿ, ದಲಿತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾದ ಕವಿ ಈ ಮೂಲಕ ಪರಿತ್ಯಜಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೊಂದನ್ನು ನಾಯಕಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಕೆ ಸಕಲ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆದರ್ಶ ಮಾತೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಳು ಎಂಬ ರೋಚಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಯಶೋಗಾಥೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಮಾನುಷ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಸರಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕದೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಇಂತಹ ಜಾನಪದೀಯ ತಥ್ಯಗಳು ಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮನೂ, ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಣ್ಣನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಡ್ಡುಗಾಡು ಜನರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಅಶ್ಲೀಲತೆಯ ಅಥವಾ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸ ಬಲದಿಂದ ಮನ ಬಂದವರನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಸುವ ರಾಕ್ಷಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೂಡ ಆದಿಮಾನವ ಜನಾಂಗದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದಾಯಾದಿಗಳ ಕಲಹದ ದುರಂತ ಕತೆ ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಯಾಗಿ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹಾದು ಬಂದು ವ್ಯಾಸ ಎನ್ನುವ ಪ್ರತಿಭಾಶೀಲ ಸಂಯೋಜಕ ಕವಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಈಗಿನ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ವ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಸ ಎಂದರೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದುದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಪದ ಕವಿಗಳ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಸರಣಿಯೇ ಇಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಕತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲದ ವಿವಿಧ ಜನಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ವೈಭವೀಕೃತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ

ಮೂಲ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಬೆಸ್ತರ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಋಷಿ ಮರುಳಾಗುವುದು, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಕೆಳವರ್ಗದ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಉಪಭೋಗದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರ ಸಂಕೇತ. ಪರಾಶರ ಅವಳನ್ನು ಯೋಜನಗಂಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆ ಅಥವಾ ಅವಳು ಬೆಸ್ತ ಜೀವನವನ್ನು ತೊರೆದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಳು ಎಂಬುದರ ಸಂಕೇತ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಡಂದಿರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿದ್ದಾಗ ಹಿರಿಯರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಬೇರೊಬ್ಬ ಗಂಡಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ನಿಯೋಗ ಪದ್ಧತಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಾನಪದ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಕುಂತಿಗೆ ದೂರ್ವಾಸರು ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಂಡುರಾಜ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾದ ಮೇಲೆ ಯಮಧರ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ವಾಯು, ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಹುಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆ ಕೂಡ ಗಂಡನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವೈಭವೀಕರಣ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಿಡಿಂಬೆ, ಘಟೋದ್ಗಜ ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಎನ್ನಲಾದ ಜನಾಂಗ ಕೂಡ ಕಾಡಿನ ನಾಡಿನ ಅನಾಗರಿಕ ಜನಾಂಗದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ರೂಪ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನಾಂಗಗಳು, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಧಾನಗಳ ಚಿತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬೇಡ ಏಕಲವ್ಯ ಸಮಸಪ್ತಕರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು, ಅರಸು ಮನೆತನದ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲಾ ಜಾನಪದೀಯವೇ. ಸಮಾಜದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದಂಥ ಚಿತ್ರಣ ಕೂಡ ಜಾನಪದೀಯ ಕಲ್ಪನೆಯೇ. ದ್ರೌಪದಿ ಪಂಚ ಪಾಂಡವರ ಪತ್ನಿಯಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಬಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಗುಡ್ಡುಗಾಡು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬಳೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಪಾಂಡವರು ಬಹುಶಃ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಐಕ್ಯಮತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮದುವೆಯಾದರು. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ

ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಜಾನಪದ ಹೇಗೆ ಹರಿದಿದೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜೀವನ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರೀಸಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾದ ಇಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಒಡಿಸ್ಸಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಹ ಮೂಲತಃ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯಗಳೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ಕರ್ತೃ ಹೋಮರನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದ್ದರೂ ಹೋಮರ್ ಎಂಬ ಪದ ಹೋಮರಾಯ್ ಪದದಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಹೋಮರಾಯ್ ಎಂದರೆ ಅಂಧ ಗಾಯಕರ ಗುಂಪು ಎಂದೂ ಸಂಶೋಧಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಗ್ರೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ವೀರರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಳನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜನಪದ ಗಾಯಕರು ಹಾಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ತುಂಬಾ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸತ್ಯ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧ ಜನಪದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅತಿಮಾನುಷ ಪರಿವೇಷ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಇವೆರಡೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಓದಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾನವರು, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೂಲತಃ ಜಾನಪದೀಯವಾಗಿ ದೈಹಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಾವ ತೀವ್ರತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದುದರ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ವರ್ಜಿಲನ 'ಈನಿಯಡ್' ಕೂಡ ಇಂತಹ ಜನಪದ ಕತೆಯ ಮರು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಮಿಲ್ಟನ್‌ನ 'ಪ್ಯಾರಡೈಸ್ ಲಾಸ್ತ್' ಬೈಬಲಿನ ಕತೆಗೆ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದ ಜನಪದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಜಾನಪದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯವೂ ಅನನ್ಯವೂ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಅಂಗವಾಗಿದೆ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಾಗ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೀವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ನಾಗವರ್ಮ, ನಯಸೇನ, ಬಂಧುವರ್ಮ, ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಚನ ಕೀರ್ತನೆ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ; ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಸರ್ವಜ್ಞ; ಆಧುನಿಕ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ,

ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಜೀವಸತ್ವಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಂಡಿತ ಸಮ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ, ನಿರೂಪಣಾ ವಿಧಾನ, ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಟ್ಟು ನಡೆದ ಕಾರಣ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಗ್ರಾಮೀಣರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನವನ್ನು ಅವರನ್ನಾಳುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು, ಅವರು ಅನುಸರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು, ಅವರ ಮನೋಲಹರಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವ ಅಸಲು ಕಸುಬನ್ನು ಈ ಕವಿಗಳು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕವಿಗಳ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಾತನಾದ ರಾಜನ ಮೇಲೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಣ್ಣು ಅವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿ ಅಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸುವ ಕವಿ - ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರು ಜನರಿಗಾಗಿ ಜನರದ್ದೇ ಆದ ಜೀವನ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಿಡಿ ಮಂದಿಗಲ್ಲ, ಬಹುಮಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮಂದಿಯ ಜೀವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಅನನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರವತಾರ ಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಜಾಡನ್ನೇ ಹಿಡಿದ ರಗಳೆ, ತ್ರಿಪದಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಜನರ ಭಾಷೆ, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವು. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜರನ್ನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜನದೇಡೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ಕವಿಗಳು ಪುರಾಣ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಿನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಜೀವಂತವಾದ ಹೊಸ ಅನುಭವ ಲೋಕವನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಆವರಣ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿದ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದು ಜನರ ನಡುವೆ ತಂದವು.

ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಹ ಜಾನಪದದ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಇದು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಸ್ತರದ ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬೆಳಕು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ದೊರೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅಕ್ಷರ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದ ಈ ವರ್ಗದ ಜನ ಸಹ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಟರಾಗಿರುವ ಲೇಖಕರು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಜಾನಪದ ಜೀವನವನ್ನೇ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಲು ತೊಡಗಿದರು. ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಂಥಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಅವಿಭವಿಸಿವೆ. ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜಾನಪದದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವಲೋಕಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟು, ಸತ್ವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕಾಡೆಮಿ 'ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಾನಪದೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಫಲವೇ ಈಗ ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಹನ್ನೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವ ಹಿರಿ ಕಿರಿಯ ಲೇಖಕರು ಈ

ಮಾಲಿಕೆಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಶಕ್ತಿ, ಜಾನಪದದ ಬಗೆಗಿನ ದಟ್ಟವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಣೆಯ ಸೊಗಸುಗಳು ಮೇಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇವು ತೋರುಗಂಬಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕೋರಿಕೆ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲೇಖಕ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆದ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಪ್ರೊ. ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯನವರು ಈ ಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಲೇಖಕರೊಡನೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿರುವ ಋಣಭಾರ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಮೀರಿದ್ದು. ಅವರನ್ನು ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಾ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

೫-೧೨-೯೨

ಡಾ. ಎಚ್. ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು, ಪ್ರೌಢವಾದದ್ದು. ಒಂದೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಅಖಂಡತೆ ಹಾಗೂ ಸಾತತ್ಯ ಇರುವ ಈ ಶಿಷ್ಟಪದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿವೆ. ಶಿಷ್ಟಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಾಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಜಾನಪದೀಯ ಸತ್ವ-ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿ ತೋರಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನ ಕೆಲಸ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಬಿಡಿ ಬರೆಹದ ಹೊರತು, ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿಯೂ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಬಹುಕಾಲದ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದ ಆದ್ಯ ಪುರುಷರು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ-ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಈಗಿನ ಹಾಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ.ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡರು. ಅವರಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯ ಹಾಗೂ ಇತ್ತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಭಾಗ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದರು. ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ತವನಿಧಿಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತ ಜಾನಪದ ನಿಧಿಯನ್ನು ತನಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸುವ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ವಿಳಂಬವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾದರು. 'ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ' ಎಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆ ಅವರ ಕನಸು.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಸಂಪಾದಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಡಾ.ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡರು ನನಗೆ ವಹಿಸಿದಾಗ ನಾನು

ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡು ಪ್ರಬಲ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದುವು: ೧. ಈ ಕೆಲಸದ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟು ಜರೂರಿನದೆಂಬ ಅರಿವು ನನಗೂ ಇದ್ದುದು. ೨. ಡಾ.ಎಚ್.ಜೆ. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡರು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಸಕಾಲಿಕವಾದ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯೋಜನೆಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬ ಭಾವನೆ. ಈ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಇತರ ಕಾರ್ಯ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

'ಶಿಷ್ಟಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ' ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಡಾ. ಜಿ.ವಿ. ದಾಸೇಗೌಡ ಅವರು 'ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ವತಿಯಿಂದ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಸ್ನೇಹಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವುದು ಮೊದಲ ಯೋಜನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅದರ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತವೆಂದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾದ ಕನ್ನಡ ಕವಿ-ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಹನ್ನೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಒಂದು ಕಂತು ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಹಣದ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಲೇಖಕರ ಸಕಾಲಿಕ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಯಥಾವಕಾಶ ಉಳಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ.

ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ

ಪ್ರವೇಶಿಕೆ :

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಕವಿಗಳು ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು ರಾಜನ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವಾದ ಪ್ರೌಢಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪುರಾಣದ ಇಲ್ಲವೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅಂದು ಆಯಿತು. ಪ್ರೌಢವಾದ ಭಾಷಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಕೃತಿಗಳ ಭಾವವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ರಸಾಸ್ವಾದಿಸಲು ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕೃತಿಗಳ ಆಂತರ್ಯವು ಅಗೋಚರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು.

ಗಹನವಾದ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವಾದರೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾದರೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ಬುದ್ಧ, ಮಹಾವೀರ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮದೀಪಕರೂ ತಮ್ಮ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವೇ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ಬೋಧಿಸಿದರು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪದದಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾದ ಕೊಡುಗೆ ಜೈನ ಕವಿಗಳದ್ದು. ಇವರು ಕನ್ನಡ ಜನತೆಯ ಹೃದಯದ ಮಿಡಿತವನ್ನರಿತು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನರಾಡುವ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಿದರು; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯರಚನಾ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ಜೈನ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಚರಿತಗಳ ಉಗಮವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಜೈನ ಕವಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನೇನೋ ಬಳಸಿದರು, ಆ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವಾಗಿದ್ದು ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರ ರಚನೆಗಳು ಮೀಸಲಾದವು.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸಿದ್ದು, ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಜನತೆಯ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದದ್ದು ವೀರಶೈವ ಯುಗದಲ್ಲಿ - ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಲು, ಬದುಕನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಜನತಾ ಮನೆ ಹಾಗೂ ಮನೋಮಂದಿರದಿಂದ ದೂರವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದವು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನತಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯವಿತ್ತು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸವಿಯನ್ನಣ್ಣಲು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವವರ ಬರುವಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಕಾತರಿಸಿದರು. ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಹಿರಿದಾದ, ಗಹನವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಿಗಳಾದ ಶರಣರು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯು ಜನತಾ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು ಸರಳವೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ರುಚಿಸಿತು. ಬದುಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಶರಣರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹರಳುಗೊಂಡವು- ಮಾಣಿಕ್ಯವಾದವು; ಜನತೆಯ ಬದುಕಿಗೆ ದೀಪವಾದವು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದರು. ಸರಳ ಸುಂದರ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವ ವೀರಶೈವ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಜನ ಬಯಸಿ ಬಂದು ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡರು, ಭಕ್ತರಾದರು- ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣುವ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷಗಾಮಿಗಳಾದರು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶರಣರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿದ್ಯಾವಂತ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ವಚನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರೇ ಮೊದಲೊಂದು ಸಮಾಜದ ಇತರ ವರ್ಗದ ಶರಣರೂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಿಂದ, ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವಚನಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಡು ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸಹೃದಯರು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಆದರೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬನಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಚನ ರಚನೆಯ ಎರಕಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಜನತಾಭಾಷೆಯ ಸತ್ವದೂಟೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಜನವಾಣಿಯ ತಾಯಿಬೇರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ತನಿಯಾಗಿ, ಇಡಿಯಾಗಿ ಭಾಷೆಯ ಗತ್ತು ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸತ್ವವನ್ನು ಪದರಪದರವಾಗಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಸಮರ್ಥ ಕವಿಯೊಬ್ಬನ ಆಗಮನವನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಪದರ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲೆಂದೇ ಬಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಜನಪದರ ಅನುಭವ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ, ಸಕಲ ಜ್ಞಾನದ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳ :

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಬಲೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಜನಿಸಿದನು.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾಯಿ :

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಸೂರು (ಮಾಸನೂರು) ಗ್ರಾಮದ ಬಸವರಸ (ಮಲ್ಲರಸ) ಎಂಬ ಆರಾಧ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತಂದೆ. ಅಂಬಲೂರಿನ ಕುಂಬಾರಗಿತ್ತಿ ಮಾಳಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತಾಯಿ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತ :

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ಎರಡು ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಕಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಜನಪದ ಆಶಯಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಕಥೆ -೧ :

“ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಾಸೂರು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ಆರಾಧ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ ಬಸವರಸ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಇದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ದುಃಖ ಕಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಮಾಸೂರು ಬಸವರಸನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಂಡು ಕೂಸನ್ನು

ಈ ಶನನ್ನು ಬೇಡಿ ಪ್ರಸಾದ ನುಂಗಿದನು. ತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ್ಗೆ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಮೋಡ ಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಂಬಲೂರೊಳಗೆ ಬಂದು ಕುಂಬಾರ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮಾಳೆ ಎಂಬ ವಿಧವೆಗೆ ಬಸವರಸ ಮೋಹಿಸಿ ಆಕೆಯ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಆಕೆ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅವನು ಬೆಳೆದು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿ ಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥವಾದ ನೀತಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತ್ರಿವಡಿಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಹೆಸರು ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ತಾನು ಮಾಡಿದಂಥಾವು ಅಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸೌಜ್ಞಿಯನ್ನು ಈ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕೃತಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಮಾತಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ರಚಿತವಾಗಿ ಕೆಲವು ನೂರು ವರುಷವಾಗಿದ್ದೀತು ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗವಂತರೊಳಗೆ ಕೂಡಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.”^೧

ಕಥೆ -೧: ರೂಪಾಂತರ : “..... ಬಹಳ ದಿವಸ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿರಲು ಹಿರಿಯರ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ಬಸವರಸ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಶ್ವನಾಥನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು. ಬಸವರಸನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಅನ್ನದ ಉಂಡೆಯನ್ನಿತ್ತು ನೀನು ಇದನ್ನು ತಿಂದು ಎಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಗರ್ಭದಾನ ಮಾಡುವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಒಬ್ಬ ಸುಪುತ್ರ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ..... ಬಸವರಸನಿಗೆ ಹಸಿವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಾಳಿ ಎಂಬ ಕುಂಬಾರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ವಿಪರೀತ ಮಳೆಬರಲು ಮಾಳಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಬಸವರಸನಿಗೂ ಮಾಳಿಗೂ ಪ್ರೇಮ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಬಸವರಸ ಕೆಲಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ಮುಗಿಯಲು ಮಾಳಿ ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಹೆರುತ್ತಾಳೆ.”^೨

ಕಥೆ : ೨ : “ಸರ್ವಜ್ಞನು ಶಿವನ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಪುಷ್ಪದತ್ತನೆಂಬ ಗಣನಾಥನ ಅವತಾರ.....”^೩

ಕಥೆ : ೩ : “ಪನ್ನಗಧರನಾಳು..... ಪೆಸರು ಪುಷ್ಪದತ್ತನು..... ಬಂದ ವರರುಚಿಯಾಗಿ ಮುಂದೇವಸಾಲೆ ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂದೆನಿಸಿ ನಿಂದ.”^೪

ಮೇಲಿನ ಮೂರು (ರೂಪಾಂತರ ಸೇರಿದರೆ ನಾಲ್ಕು) ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಆಶಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಆಶಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

- ಆಶಯಗಳು :**
೧. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
 ೨. ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವುದು.
 ೩. ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುವರು ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಸೇವೆಗೈಯಲು ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಡುವುದು.
 ೪. ದೇವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು.

ಈ ಆಶಯಗಳು ಜನಪದರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಶಯಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಜನಪದ ಆಚರಣೆಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೊದಲ ಕಥೆಯ ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಜನಪದ ಆಶಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೊದಲು ಕಥಾಶಯಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವ ಮಾತುಗಳು :

ಮೊದಲ ಕಥೆಯ ಆಶಯಗಳು	ರೂಪಾಂತರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸೇರ್ಪಡೆ
೧. ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹರಕೆ	ಹಿರಿಯರ ಸೂಚನೆ ಮೇರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಹರಕೆ.
೨. ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಡುವುದು	ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥನಲ್ಲಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ.
೩. ದೇವರ ಪ್ರಸಾದ	ಬಸವರಸನಿಗೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಅನ್ನದ ಉಂಡೆ (ಪ್ರಸಾದ) ನೀಡುವುದು.

೪. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವುದು ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮೊದಲು
ಸಂಭೋಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸುಪುತ್ರ ಜನನ.
೫. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಡಚಣೆ.
೬. ಬಸವರಸ ಒಲಿದು ಮಾಳಿಯನ್ನು
ಕೂಡಿದ್ದು.

ಇಲ್ಲಿ ಆಶಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಕಥೆಯ ಮೊದಲ ಆಶಯವು ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡು - ಹಿರಿಯರ ಒತ್ತಾಸೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಕಥಾಶಯ ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಮೊದಲ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಮೂರನೆಯ ಆಶಯ ಪ್ರಸಾದ- ಇದು ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಖಚಿತರೂಪ ಪಡೆದು ಅನ್ನದ ಉಂಡೆಯಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಥಾಶಯವು ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಖಚಿತತೆ ಪಡೆದಿದೆ - ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮೊದಲು ಸಂಭೋಗಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸುಪುತ್ರ ಜನನ- ಎಂದು. ಇದು ಕಥೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಪೋಷಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಡಚಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಸವರಸ ಮಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಸೇರಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮಡದಿಯಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗದ ಫಲವನ್ನು ತಾ ಬಯಸಿದ ಕುಂಬಾರಗಿತ್ತಿ ಮಾಳಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ- ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಮಾಳಿಯ ಬಳಿ ಇರುತ್ತಾನೆಂದು ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಬಸವರಸ ಮತ್ತು ಮಾಳಿಯ ಪ್ರೇಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾಲಾವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ರೂಪಾಂತರ ಕಥೆಯ ಕಥೆಗಾರನ ಜಾಣ್ಮೆ ಇದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ಕತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿಶಾಲಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಗತ್ಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತ, ಬೇಕಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಥೆಯು ತನ್ನೊಡಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಸಾಗಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ಕಥೆಯ ರೂಪಾಂತರವು ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮೀಪವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಳಿ ವಿಧವೆ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಾಳಿ ಪುರುಷ ಸುಖದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದಳು, ಬಯಸಿ ಬಂದ ಬಸವರಸನಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಸಹಜ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ರೂಪಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬಸವರಸ ಮತ್ತು

ಮಾಳಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರವಾಗಲು - ಬಸವರಸ ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು- ಇವು ಪೋಷಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಮಾಗಮದ ಅನಂತರವೂ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಬಸವರಸ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದದ್ದು - ಮಾಳಿಯ ಮೇಲೆ ಆತನಿಗಿದ್ದ ಗಾಢಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ; ಆತ ಕಾಮಿಯಲ್ಲ ಪ್ರೇಮಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಸವರಸ ಮತ್ತು ಮಾಳಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರು ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಭೋಗದ ವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನನ್ನು ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತನ್ನ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಸಮಾಜದ ಈ ಧೋರಣೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಬಸವರಸ ಮತ್ತು ಮಾಳಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ. ದೈವ ಪ್ರಸಾದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಬಸವರಸ ಮಾಳಿಯನ್ನು ಕೂಡಿರಬಹುದು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಕೂಡುವಿಕೆ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಸಂಗಮದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಶಿಶುವೇ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಮೊದಲ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಅದರ ರೂಪಾಂತರ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜನನದ ಸಹಜತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರುಷ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಶಿಶು ಜನನವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೂ ಒಪ್ಪಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜನನ ಎಲ್ಲರ ಜನನದಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಘಟಿಸಿತೆಂಬುದು ಜನಪದರ ಧೋರಣೆ.

ಕಥೆ ೨ ಮತ್ತು ಕಥೆ ೪:

ಇವೆರಡು ಕಥೆಗಳು ಒಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಇವು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಥೆಗಳು. ಇವು ಶಿವಪುರಾಣದ ಕಥೆಗಳ ಆರಂಭದಂತಿವೆ. ಇವು ಅಸಹಜ, ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎನ್ನಿಸುತ್ತವೆ- ಕಾರಣ- ಪುರಾಣದ ಕಲ್ಪನೆ; ಅವತಾರದ ಅಂಶ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಪುಷ್ಪದತ್ತನೆಂಬ ಶಿವಗಣನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂದು ಕಥೆ ಮೂರರಲ್ಲಿದೆ.

ಕಥೆ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಭಿನ್ನರೂಪವಿದೆ. ಪುಷ್ಪದತ್ತನು ಶಿವಗಣನೇ, ಈತನು ವರರುಚಿಯಾದ ಅನಂತರ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞನ 'ಪರಮಾರ್ಥ'

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಅಂಶಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಂಬಲು ಅರ್ಹ? ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜನನದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರ ಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ವರ್ಗದ ಕಥೆಗಳು ಬದುಕಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದವುಗಳಾದರೆ, ಎರಡನೆಯ ವರ್ಗದ ಕಥೆಗಳು ಬದುಕಿನಿಂದ ಜಿಗಿದು ದೂರವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಮೊದಲ ವರ್ಗದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥಾಶಯಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳೆದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಸಹಜ ರೂಪ ಧರಿಸಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ; ಜನಪದರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮತ ಮತ್ತು ಹೆಸರು :

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತಂದೆ ಮಾಸನೂರು * ಬಸವರಸ. ತಾಯಿ ಅಂಬಲೂರು ಮಾಳವ್ವೆ (ಮಾಳಿ) - ಕುಂಬಾರಗಿತ್ತಿ. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮತವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ತಂದೆ ಅರಸು ಜನಾಂಗದವನು, ತಾಯಿ ಕುಂಬಾರವಳು. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಗದವರು. ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಗದವನೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು - 'ಕೇಳಿ ನೀನಾರ ಮಗನೆಂದು' - ಉತ್ತರಿಸಲು ಆತನಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ತಂದೆಯ ಜಾತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಮುನಿಸು; ತಾಯಿಯ ಜಾತಿ ಹೇಳಿದರೆ ತಂದೆಗೆ ಮುನಿಸು ಸಹಜ. ಜಾತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದೂ ಆತನಿಗೆ ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿರಬೇಕು. ಅರಸು ಎಂದರೆ ಕುಂಬಾರರಿಗೂ, ಕುಂಬಾರ ಎಂದರೆ ಅರಸುಗಳಿಗೂ ಕೋಪಬರುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನು ಕುಲದ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾದವು:

ಹೊಲಸು ಮಾಂಸದ ಹುತ್ತು | ಎಲುವಿನ ಹಂಜರವು
ಹೊಲೆ ಬಲಿದ ತನುವಿನೊಳಗಿದುರ್ - ಮತ್ತದಲಿ
ಕುಲವನೆಣಿಸುವರೆ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೪, ವ ೧೭)

ಮತ್ತು 'ದೇಹಕ್ಕೆ ಕುಲವಾವುದಯ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೪, ವ ೧೮) - ವಚನಗಳ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಮತದ ಮೋಹವಿಲ್ಲ; ಹುಟ್ಟು ಕೇವಲ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಎಂಬ ಅರಿವುಳ್ಳ ಆತ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕುಲ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರ

ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದು, ಮತವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನ್ನಾಡಿದವರಿಗೆ, 'ದೇಹಕ್ಕೆ ಕುಲವಾವುದಯ್ಯ' ಎಂದು ಮರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿ ಆಡುವವರ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿದ.

ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬುದು ಈತನ ನಿಜನಾಮವೆ? ಅಥವಾ ಬಿರುದೆ? ಎಂಬುದು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಂಗತಿ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಅದಾಗಿರದು. ಮಗುವಿಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಂದೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ. "ಸರ್ವಜ್ಞ ಸುಗತ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಉಂಟು." "ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಲ್ಲವನು, ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿರಲಾರ, ಆತ ನಿಗರ್ವಿ ಎಂಬುದು ಆತನ 'ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬುವನು ಗರ್ವದಿಂದಾದವನೆ' ಎಂಬ ವಚನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಿರುದೂ ಆಗಿರಲಾರದು. ಭಗವಂತನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಆತನು ತ್ರಿಪದಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂಬ ಅಂಕಿತವಿರಿಸಿ ಬರೆದಿರಬಹುದು. 'ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕರ್ತನು ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ದೈವ' ಎಂಬ ವಚನವೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಮಹಾ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಯಾವ ಮತದವರು ಬೇಕಾದರೂ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಮ್ಮವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಜೀವನಾನುಭವವನ್ನೇ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದ ಹುಟ್ಟು ಪ್ರತಿಭಾವಂತನಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮತದವನೆಂದು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು.

ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ 'ಸರ್ವಜ್ಞ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವರಿಲ್ಲ. ಬಯಸಿ ಬಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಅದು ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಸರ್ವಜ್ಞನೇ ಬಯಸಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದನೋ ಅಥವಾ ವೀರಶೈವರು ಅವನ ಮನ ಒಲಿಸಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದರೋ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಒಲವು ಇದ್ದುದು ಆತನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ- 'ಶರಣರ ಸಂಗವೇ ಲೇಸು ಪರಮಾರ್ಥ' (ವ ೧೦೧).

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು - ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣರ ಪ್ರಭಾವ ಈತನ ಮೇಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. 'ಷಟ್ಸ್ಥಲ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಮುಂತಾದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡುವ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪದ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.'^೨ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 'ಪರಮಾರ್ಥ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಹಿರಿಯ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಪದ್ಧತಿ, ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲ, ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಥಲ, ಪ್ರಸಾದಿಸ್ಥಲ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿಸ್ಥಲ, ಶರಣಸ್ಥಲ, ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ ಮೊದಲಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರತಿಯ ಪ್ರತಿಕಾರನನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ವೀರಶೈವನಿರಬಹುದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲ :

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ.

೧. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ರೆ| ಚನ್ನಪ್ಪ ಉತ್ತಂಗಿಯವರು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧ ವೀರಣಾರ್ಯನು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ಸಿಗುವುದರಿಂದ - "ಅವನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಎಂಬ ಕವಿಚರಿತಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾರೆ."^೩
೨. ಶ್ರೀ ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲ ಸು. ೧೬೦೦ ಎಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ.^೪
೩. ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಉತ್ತಂಗಿಯವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಆವೃತ್ತಿಗಳು'^೫ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ :
- ಅ) ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಸಂಪಾದನೆಯ ಸಿದ್ಧವೀರಣಾರ್ಯನ ಕಾಲ (ಸು. ೧೬೦೦) ಒಂದು ಖಚಿತ ಮಿತಿ.

ಆ) ಸರ್ವಜ್ಞ ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ (೧೦೫೦), ಬಸವ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ (ಸು.೧೧೫೦) ಮುಂತಾದವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೫೦ ಇನ್ನೊಂದು ಖಚಿತ ಮಿತಿ.

ಇ) ಸು. ೧೧೫೦ - ೧೬೦೦ ಇಸ್ವಿಯೊಳಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಈ) ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ 'ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಹದಿನೈದನೇ ಶತಕಕ್ಕಿಂತ ಈಚಿನವನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.'

ಉ). 'ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿರುವಂತಿದೆ.... ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಂಬಾಕಿನ ಪ್ರವೇಶವಾದದ್ದು ಸು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೦೦ ಎಂದೂ ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.' (ಪು ೫೮-೫೯)

ಡಾ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ಕೆಲವು ಆಂತರಿಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಜೀವಮಾನಾವಧಿ ಸು ೧೫೦೦ - ೧೬೦೦ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಒಲವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೪. ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ 'ಪರಮಾರ್ಥ' ಕೃತಿಯನ್ನು ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗಿತ್ತರು. ಹಿರಿಯ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಇವರು ಹಲವು ಆಧಾರಗಳೊಡನೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಪಕ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಾದಸರಣಿ ಹೀಗಿದೆ-

ಅ). 'ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಪ್ರತಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೩೬ರಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದಾದರೆ ಆ ಪ್ರತಿಯು ಲಿಖಿತವಾದ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಿದ್ದನೆಂದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ಎಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಅವನಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬರುವುದಿಲ್ಲ.' (ಪು VIII-IX)

ಆ) 'ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ೧೬೩೬ರ (ಪ್ರಾಚೀನತಮ) ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ೯೩೭ ವಚನಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನವೆಂದೇ..... ಸೋಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ - ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ.' (ಪು IX)

ಇ) '..... ವೆಂಕನೇಂಬುವನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೨-೩-೧೬೩೬ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಂದು ಓಲೆಯ ಗ್ರಂಥ ದೊರೆತುದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾದೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಆಧಾರ ಲಭಿಸಿದಂತಾಯಿತು.' (ಪು X).

ಈ) ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೬೫ರ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ೧೬೩೬ರ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (ಪು IX)

ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರ ವಿಚಾರದಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ೧೬೩೬ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕಾಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸರ್ವಜ್ಞನು ೧೬೩೬ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಬಹುದು.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ :

ಈತನ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈತನ ವಚನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಿದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾದವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಬರೆದು ಸೇರಿಸಿದವುಗಳೂ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ; ಅಂದರೆ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತ ವಚನಗಳೂ ಇವೆ.

ರೆ. ಚನ್ನಪ್ಪ ಉತ್ತಂಗಿಯವರು ೧೯೨೭ರಲ್ಲಿ 'ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು' ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೨೮ ತ್ರಿಪದಿಗಳಿವೆ. ಸು. ೧೩೬೬ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞ ರಚಿಸಿದವುಗಳು, ೪೦-೫೦ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾದವು. ಸು. ೫೦೦ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಅವನದಲ್ಲ - ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಂಗಿಯವರೇ ಹೊರತಂದ 'ಜನತಾಸಂಪುಟ'ದಲ್ಲಿ ೨೧೦೦ ತ್ರಿಪದಿಗಳಿವೆ. ಅಧಿಕವಾದ ೧೭೨ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸು. ೭೦೦ ವಚನಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನವುಗಳಲ್ಲವೆಂದು 'ಹೆಚ್ಚಿನ ವಚನಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ

(೯೩೭ ವಚನ) ಅಷ್ಟನ್ನೂ ನಾನು ನಿಜವಚನಗಳೆಂದು ಗಣನೆ ಮಾಡಿದೆ' (ಪು. X). ಸಿದ್ಧವೀರಣಾರ್ಯನ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ 'ಪರಮಾರ್ಥ'ದ ೧೦೫೦ ವಚನಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದೆಂದು ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.^{೧೧}

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ನಡುವೆ ನಡೆದಾಡಿ, ಜನಪದರ ಬದುಕಿನ ನಾಡಿಮಿಡಿತವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೂಕಭಾವಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀವಾಣಿಯಾಗಿ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಲು ಅವರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಜನತಾಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಿದ, ಇಲ್ಲಿ-ಅಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಪ್ರತಿಭಾಧೀಶಕ್ತಿಯಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಸರ್ವಜ್ಞನ 'ಪರಮಾರ್ಥ'ದ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಇತರರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು, ಜೀವನದ ಬಹುಮುಖವನ್ನು ಕಂಡು, ಅನಂತ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಸರಳಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಿಸಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಕಾಲದ ಬದುಕೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬದುಕು ಜನಪದರದ್ದಾಗಿದೆ; ಜನಪದರ ಆಶಯಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೈದಾಳಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಜನಪದ ಹೆರಿಗೆ :

ಮಾಸೂರ ಬಸವರಸ ಮತ್ತು ಅಂಬಲೂರಿನ ಮಾಳವ್ವೆಗೆ ಜನಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞ ತನ್ನ ಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಾಳಿ ತನ್ನನ್ನು ಹೆತ್ತ ಬಗೆಯನ್ನ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

ಹೆತ್ತವಳು ಮಾಳಿ ಎನ್ನ! ನೊತ್ತಿ ತೆಗೆದವಳು ಕೇಶಿ
ಕತ್ತು ಬೆನ್ನ ಹಿಡಿದವಳು ಕಾಳಿ- ಮೊಳದೊಳೆನ್ನ
ಬತ್ತಲಿರಿಸಿದರು ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪುಳ, ವ೯)

ಈ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಜನಪದ ಹೆರಿಗೆಯ ವಿಧಾನವು ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಹೆತ್ತತಾಯಿ ಮಾಳಿ, ಮಾಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದವಳು ಕಾಳಿ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಲು ನುರಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಜನಪದರ ನಡುವೆ ಇದ್ದರು. ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಹೆರಿಗೆ ನೋವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಕ್ಷಣ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕರೆ ತಂದು, ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಗೌರವ ವೀಳೈ ಕಾಣಿಕೆ (ದವಸ, ಧಾನ್ಯ, ಹಣ) ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರು ಊರಿನಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಳಿಯ ಮಗುವಿನ ಕೇಶ ಹಿಡಿದು, ಅನಂತರ ಕತ್ತು ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಬಂದ ಶಿಶುವನ್ನು ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಮೊರದಲ್ಲಿರಿಸಿದಳು. ಹೆರಿಗೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಶೀಲದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಲಿ, ಬಡವರಾಗಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ಬೆತ್ತಲಾಗಿ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸುವುದು ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ನೀ ಯಾರ ಮಗ?

ಮುದ್ದಾದ ಮಗುವನ್ನು ಜನ 'ನೀ ಯಾರ ಮಗ? ಅಪ್ಪನ ಮಗನೋ ಅಮ್ಮನ ಮಗನೋ?' ಎಂದು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆ- ತಾಯಿಯೂ ತೊದಲು ನುಡಿವ ಮಗುವನ್ನು - 'ನೀ ಅಪ್ಪನ ಮಗನೋ, ಅಮ್ಮನ ಮಗನೋ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇದು ಕೀಟಲೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಆದರೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಿಂದೆ ಮಾತಾಪಿತರ ಅಗಾಧ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಅವನ ಮಾತಾಪಿತರು ಕೇಳಿದರು :

ಮಾಳನು ಮಾಳಿಯು | ಕೂಳ್ ತಿಂದ ಹೆಮ್ಮೆಯಲಿ
ಕೇಳೆ ನೀನಾರ ಮಗನೆಂದು - ನಾ ಶಿವನ
ಮೇಳದಣುಗೆಂಬೆ ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪು ೪, ವ ೧೨)

ಆಗ ಸರ್ವಜ್ಞ - 'ನಾ ಶಿವನ ಮೇಳದ ಮಗು, ನಾ ನಿಮ್ಮ ಕಂದನಲ್ಲ' (ವ ೧೩) ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದ. 'ಮಕ್ಕಳು, ದೇವರ ಮಕ್ಕಳು' ಎಂಬ ಜನಪದರ ಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಉತ್ತರ.

'ನಿಮ್ಮ ಕಂದನಲ್ಲ' ಎಂಬ ಮಾತು ಮಾತಾಪಿತರಿಗೆ ಕೋಪ ತಂದಿತು. ಅವರು ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ದೂಡಿದರು. 'ನೀವು ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಅಲ್ಲ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮಗನಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಜನಪದ ಸಮ್ಮತಿಸದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಬೀದಿಪಾಲಾದ; ಅಲೆಮಾರಿಯಾದ.

ಕುಲ - ಜಾತಿ : ಸರ್ವಜ್ಞನು ಅಂಬಲೂರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಊರೂರು ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜನ, 'ನೀನು ಯಾರು? ಯಾವ ಕುಲದವನು?' ಎಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರಬಹುದು. 'ತಾ ಶಿವನ ಮಗ' ಎಂದುದಲ್ಲದೆ ಕುಲದ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉತ್ತರ ಚಿಂತನಾರ್ಹವಾದುದು:

ಎಲುವಿನ ಕಾಯಕ್ಕೆ | ಸಲೆ ಚರ್ಮವನು ಹೊದಿಸಿ
ಮಲಮೂತ್ರ - ಕ್ರಿಮಿಯು ಒಳಗಿರ್ಪ - ದೇಹಕ್ಕೆ
ಕುಲವಾವುದಯ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥ ||

(ಪು ೫, ವ ೧೮)

ಕುಲಗೆಟ್ಟವರ ಚಿಂತೆ | ಯೊಳ (ಗಿರ್ಪರಂತೆಲ್ಲ)
ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಶಿವನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕ - ಋಷಿಗಳು
ಕುಲಗೋತ್ರರುಗಳು ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪು ೧೨, ವ ೮೧)

ಯಾತಾರ ಹೂವಾದರು | ನಾತರೆ ಸಾಲದೆ
ಜಾತಿ- ವಿಜಾತಿಯೆನಬೇಡ - ಶಿವನೊಲಿ
ದಾತನೇ ಜಾತಿ ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪು. ೧೨, ವ. ೮೩)

ಎಲು-ಕರುಳು -ನರ-ತೊವಲು| ಬಲಿದ ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆ
ಜಲ- ರಕ್ತ- ಮಾಂಸ- ಕ್ರಿಮಿಯಿರ್ಪ ದೇಹಕ್ಕೆ
ಕುಲವಾವುದಯ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪು. ೬೪, ವ. ೫೨೩)

ಕುಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಇದ್ದದ್ದೇ. ದಾರ್ಶನಿಕರ ಕುಲವನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. ಜನನ ಆಕಸ್ಮಿಕ, ದೇಹಕ್ಕೆ ಕುಲ ಯಾವುದು? ಕುಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಾರದು. ಮೂಳೆ ಮಾಂಸ ಮಲಮೂತ್ರಾದಿ ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕುಲ ಯಾವುದು? ಕುಲಗೆಟ್ಟು ಶಿವನ ಮೊರೆಹೋದ ಋಷಿಗಳು ಕುಲಗೋತ್ರರು, ಯಾವ ಹೂವಾದರೇನು ಸುವಾಸನೆ ಮುಖ್ಯ, ಶಿವನೊಲಿದಾತನೇ ಜಾತಿ. ಮೂಳೆ, ಕರುಳು, ನರ, ಚರ್ಮ, ಜಲ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕುಲವಾವುದು- ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಜಾತಿ - ಕುಲವನ್ನು ಕೇಳಿದವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹುಟ್ಟುತ್ತ ಜಾತಿಯಿಂದ ಯಾರೂ ದೊಡ್ಡವರಾಗಲಾರರು, ಸಾಧನೆಯಿಂದ, ಹಿರಿದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ದೊಡ್ಡವರಾಗಬಹುದು- ಎಂಬ ಅರಿವು ಮುಖ್ಯ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಕನಕ, ಪುರಂದರ ಮೊದಲಾದ ದಾರ್ಶನಿಕರು ಕುಲದಿಂದಲ್ಲ ಆತ್ಮಬಲದಿಂದ - ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದರು. 'ದಿಟವೆ ಪುಣ್ಯದ ಪುಂಜ| ಸಟೆಯೆ ಪಾಪದ ಬೀಜ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಆಂತರ್ಯವನ್ನರಿತ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಸಾರಿದ, ಜನತೆಗೆ ಸತ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ತೋರಿದ.

ಒಂದು ಕುಲ ಮೇಲು ಮತ್ತೊಂದು ಕುಲ ಕೀಳು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವ, ಕಿತ್ತಾಟ ಜನಪದದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಕಂಡು ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ-

ಭೂತೇಶ ಶರಣೆಂಬ | ಜಾತಿ ಮಾದಿಗನಲ್ಲ
ಜಾತಿಯಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಭೂತೇಶ - ಶರಣೆನ್ನ
ದಾತ ಮಾದಿಗನು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು. ೧೨, ವ. ೮೨)

ಒಡೆಯರೆಂದೆನಲೇಕೆ | ತಡಹು ಬಾಗಿಲಲೇಕೆ
ಮೃಡರೂಪರೆಂದುಯೆನಲೇಕೆ - ಜಂಗಮಕೆ
ತಡೆಯಲದೇಕೆ ಪರಮಾರ್ಥ|| (ಪು. ೩೬, ವ. ೨೮೨)

ಹೊಲೆಯ ಮಾದಿಗರುಂಡು | ತೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಾ ತೊಗಲು
ಕುಲಜರೆಂಬರಿಗೆ ಉಣಲಾಯ್ತು - ಹೊಲೆಯರ
ನೆಲೆಯನಾರ್ ಬಲ್ಲ ಪರಮಾರ್ಥ|| (ಪು. ೬೬, ವ. ೫೩೮)

ದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಎಂಬುವನು ಮಾದಿಗನಲ್ಲ, ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಲಿಂಗವಂತನಾಗಿಯೂ ಶಿವನಿಗೆ ಶರಣು ಎನ್ನದವನು ಮಾದಿಗ. ಕುಲದಿಂದ ಯಾರೂ ಉತ್ತಮರಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಅಧಮರಲ್ಲ. ಮಾನವ ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮನೂ ದುರ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಧಮನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ೮೨ನೇ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಾಜದ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಅದನ್ನು ವಚನ ೨೮೨ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದ ಜನ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ 'ಒಡೆಯ ಸ್ವಾಮಿ' ಎಂದು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅಂಥವರನ್ನು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಕುಲದವರೇ ಆಗಿರಲಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಜಂಗಮ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರನ್ನು ತಡೆಯಬಾರದು ಎಂದು ತನ್ನ ಆಕ್ರೋಶವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಹೊಲೆಯ ಮಾದಿಗರು' ನೀಚ ಕುಲದವರೆಂದು ಹೀಗೆದ ಉತ್ತಮ ಕುಲಜರನ್ನು, ಅವರ ಆಚಾರವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನು ೫೩೮ನೆಯ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹಂಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು, ಅದರ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ - ಹೊಲೆಯ ಮಾದಿಗರು. ಅವರು ಉಂಡುಬಿಟ್ಟ ಚರ್ಮವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಕುಲಜರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ - ಅದು ಎಂಜಲಲ್ಲವೆ? ಎಂಜಲನ್ನು ಬಳಸುವ ಇವರು ಕುಲಜರೆ - ಎಂದು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ದೇವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಗುರು ಹಿರಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರವ :

ಈ ಭಾವವು ಜನಪದರ ಪ್ರಮುಖ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ. ಅರಿವಿನ ದಾರಿ ತೋರುವ ಗುರುವನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಗುರು ಕರುಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೆರಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗುರುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ಅವನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ :

ಗುರು ತಾನೆ ದೈವ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೬, ವ ೩೨)
 ಶಿವನ ಗುರುನಾಥನಿಂದಱಿಗು ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು. ೬, ವ. ೩೩)
 ಮೂಱುಕಣ್ಣೇಶ್ವರನ | ತೋರಿಕೊಡಬಲ್ಲ ಗುರು ' (ಪು. ೭, ವ. ೩೯)
 ಗುರುವಿನುಪದೇಶದಿಂ ತಪ್ಪದೇ ಮುಕ್ತಿ ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು. ೭, ವ. ೪೨)

ಗುರುವೇ ದೇವ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು: ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುತ್ತದೆಂದು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ತಂದೆಗೂ ಗುರುವಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು-

ತಂದೆಗೆ ಗುರುವಿಗೆ | ಒಂದು ಅಂತರವುಂಟು
 ತಂದೆ ತೋಱುವನು ಶ್ರೀಗುರುವ - ಗುರುರಾಯ
 ಬಂಧನವ ಕಳೆಪ ಪರಮಾರ್ಥ ||

(ಪು.೯, ವ.೫೩)

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಜನಪದರು ಗುರು ಮತ್ತು ಶಿವನಿಗೆ ಅಭೇದ ಕಲ್ಪಿಸಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೀಸುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಧ್ಯಾನ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ:

ಶಿವನೇ ಗುರುವೆಂದು ಹಿಡಿದೆನು ರಾಗಿಕಲ್ಲ
 ಶಿವನೇ ಕೊಡುನಮಗೆ ಮತಿಗಳು | ಸಂಗಬಸವ
 ಗುರುವೇ ಕೊಡು ನಮಗೆ ಸುಖಗಳ ||

ಶರಣೆಂದೆ ಶಿವನಿಗೆ ಶರಣೆಂದೆ ಗುರುವಿಗೆ
 ಶರಣೆಂದು ಶಿವನ ಮಡದಿಗೆ | ಗೌರಮಗೆ
 ಶರಣೆಂದು ಕಲ್ಲ ಹಿಡಿದೆನು ||

ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಿಗೂ ಸರ್ವಜ್ಞನ - 'ಗುರು ತಾನೆ ದೈವ' 'ಶಿವನ ಗುರುನಾಥನಿಂದಱಿಗು' (ವ ೩೨ ಮತ್ತು ೩೩) - ಈ ವಚನಗಳ ಪಾದಗಳಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ತ್ರಿಪದಿಯ ಮೊದಲೆರಡು ಪಾದಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. 'ಗುರುವಿನುಪದೇಶದಿಂದ ತಪ್ಪದೇ

ಮುಕ್ತಿ ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೭, ವ.೪೨) ಎಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತಿಗೂ 'ಗುರುವೇ ಕೊಡು ನಮಗೆ ಸುಖಗಳ' ಎಂಬ ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಯ ಪಾದಕ್ಕೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಜನಪದಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಸುಖವೆಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಯೇ. ಜನಪದ ಆಶಯಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. 'ಮೂಱು ಕಣ್ಣೇಶ್ವರನ ತೋರಿ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಗುರು' - ಎಂಬ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತು ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಮಾಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು 'ಶರಣೆಂದೆ ಶಿವನಿಗೆ ಶರಣೆಂದೆ ಗುರುವಿಗೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗುರುವಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಶರಣಾದರೆ, ಗುರು ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣಿಸಬಲ್ಲ, ಶಿವನನ್ನು ಕಂಡವರು ಶಿವನಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಜನಪದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು :

ಜನಪದ ಗಾಯತ್ರಿಯೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಮಾದರಿ. ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಭಾಷೆ - ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗುರು ಕರುಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ಕೆಲವು ದೈನಂದಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಮೊಸರು ಕಡೆಯಲು ಬೆಣ್ಣೆ | ಒಸೆದು ತೋಱುವ ತೆಱದಿ
 ಹಸುವುಳ್ಳ ಗುರುವಿನುಪದೇಶದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ
 ವಶವಾಗದಿಹುದೆ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು. ೮, ವ. ೪೫)

ಎತ್ತಾಗಿ ತೊತ್ತಾಗಿ ಹಿತ್ತಲದ ಗಿಡವಾಗಿ
 ಮತ್ತೆ ಪಾದದ ಕೆರವಾಗಿ - ಗುರುವಿನ
 ಹತ್ತಿಲಿರು ಎಂದ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು. ೮, ವ. ೪೮)

ಕಡೆಗೋಲು ಹಿಡಿದು ಮೊಸರು ಕಡೆದು ಹಸನಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಶ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಮೇಲಿನ ವಚನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಎತ್ತಾಗಿ, ತೊತ್ತಾಗಿ, ಹಿತ್ತಲಗಿಡವಾಗಿ, ಗುರುವಿನ ಪಾದದ ಕೆರವಾಗಿ- ಗುರುವಿನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಎತ್ತು ತೊತ್ತು ಹಿತ್ತಲು ಕೆರ - ಮೊದಲಾದವು ಜನಪದ

ಶಬ್ದಗಳಾಗಿವೆ. ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿ, ವಚನಗಳಿಗೆ ಕೋಡು ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವ :

ಸರ್ವಜ್ಞನು 'ಲಿಂಗಾತಿಶಯ ಪದ್ಧತಿ' ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವ, ಲಿಂಗ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ವಚನ ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾಮ ಹಲವು :

ಈ ಗಾದೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವ ವಚನವಿದು :

ಒರ್ವನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ | ಇರ್ವರುಂಟೆ ಮರುಳೆ
ಸರ್ವಜ್ಞ ನೊರ್ವ ಜಗಕೆಲ್ಲ - ಕರ್ತಾರ
ನೊರ್ವನೇ ದೇವ ಪರಮಾರ್ಥ ||

(ಪು. ೧೦, ವ ೬೪)

'ಮೂಱುಕಣ್ಣೇಶನೇ ದೈವ ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೧೧, ವ ೭೩)
ದೇವನೊಬ್ಬನೇ, ಅವನೇ ಶಿವ - ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಉಂಬಳಿ ಇದ್ದಂತೆ | ಕಂಬಳಿಯ ಹೊದವರೆ
ಶಂಭುವಿದ್ದಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು - ದೈವವ
ನಂಬುವನೆಗ್ಗೆ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು. ೧೧, ವ ೭೬)

ಶಿವನಿರುವಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ದೈವವ ನಂಬಿ ನಡೆಯುವವನು ಹೆಡ್ಡೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಈ ತ್ರಿಪದಿಯು 'ನೂರು ದೇವರ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಮನೆದೇವರ ಮಾಡು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಿಸಿಗೆ ಬಿಸಿಯೇ ಮದ್ದಲ್ಲ :

'ಮುನಿವಂಗೆ ಮುನಿಯದಿರು | (ಕನೆವಂಗೆ) ಕನೆಯದಿರು' (ಪು. ೧೩, ವ ೮೯) ಎಂಬ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತು ಆ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಸದೃಶವಾಗಿದೆ.

ಮಾತಾಡೋ ದೇವು ಏನು ಕೊಟ್ಟುದು : ಈ ಮಾತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ನರನ ಬೇಡುವ ದೈವ | ವರವೀಯ ಬಲ್ಲವೇ
ತಿರಿವರನಡರಿ ತಿರಿವಂತೆ - ಅದನಱಿ
ಹರನನೇ ಬೇಡು ಪರಮಾರ್ಥ

(ಪು ೧೩, ವ ೯೧)

ಈ ತ್ರಿಪದಿಯು ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾರಿ ಮಸಣೆ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೆರೆದು ತಿರಿದುಂಬ ಅಸಾದಿಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೈಮೇಲೆ ದೇವರು ಬಂತೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯನ್ನು ನಂಬಿಸಿ 'ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಏನು ಕೊಡ್ತೀಯ?' ಎಂದು ಕೇಳಿ ತಿನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ದೇವರು ಜನತೆಗೆ ನೀಡಬೇಕು, ಜನತೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿದರೆ ಅದು ದೇವರೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು. ಇದನ್ನರಿತ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಮಾತಾಡುವ ದೇವರನ್ನು, ಅಂಥ ದೇವರನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮೆರೆವವರನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಇಷ್ಟಲಿಂಗ - ಷಟ್ಕಲ ಪದ್ಧತಿ' ಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನವೊಂದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಲಿಂಗದ ಹಾದಿಯನ್ನರಿತವನಿಗೆ - 'ಓದು ವಾದಗಳೇಕೆ! ಗಾದೆಯ ಮಾತೇಕೆ, ವೇದ ಪುರಾಣ ನಿನಗೇಕೆ' (ಪು ೧೫, ವ ೧೦೭) ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗಾದೆಯ ಮಾತೇಕೆ ಎಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನೇ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗಾದೆಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು.

'ಭಕ್ತಂಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟೆ', 'ಗಂಗೆಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ' - ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಹರಿಯೋ ನೀರಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಜನಪದದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಗಾದೆಯನ್ನೇ ಗಂಗೆಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ - ಎಂದು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಅನುಮಾನ ದೊಡ್ಡ ರೋಗ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು 'ಭಕ್ತಂಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟೆ' - ಎಂದು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ತಲ್ಲಿನತೆ ಜನಪದ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಕಾಯಕ ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಮುಖ್ಯ. ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಫಲ ಶೂನ್ಯವೆಂಬರಿವು ಇದೆ. ಬೇಸಾಯದ ಬದುಕಿಗಂತೂ ಕಾಲ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಷ್ಠೆಯಿದ್ದೊಡೆ! ಘಟ್ಟಿಗೊಂಡೊಳಗಿಪ್ಪ
ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲದವನು ಭಜಿಸುತಿರಲವಗೆ ಶಿವ
ಬಟ್ಟಬಯಲಪ್ಪ ಪರಮಾರ್ಥ|| (ಪು ೧೯, ವ ೧೩೭)

ನಿಷ್ಠೆಯಿದ್ದರೆ ಶಿವನನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ನಿಷ್ಠೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಶಿವ ಬಯಲಾಗುತ್ತಾನೆ.

'ದುಡಿಮೆಯೇ ದುಡ್ಡಿನ ಮೂಲ', 'ದುಡಿಮೆಯೇ ದೇವರು' - ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ :

ಕಡುಭಕ್ತನಾಗಲಿ | ಜಡೆಧಾರಿಯಾಗಲಿ
ನಡೆವ ವೃತ್ತಿಯಲಿ ನಡೆಯದಿರಲಾ ಭಕ್ತಿ
ಹುಡಿ ಶಂಖ ಕಂಡ ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪು ೨೦, ವ ೧೫೦)

ಭಕ್ತನಾಗಲಿ, ಜಂಗಮನಾಗಲಿ ಅವರವರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲೇಬೇಕು- ಎಂಬ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯವಿದೆ ಆ ವಚನದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಧನ, ದೇವನನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂಬುದೇ ಆ ಗಾದೆಗಳ ತಿರುಳು.

'ಇದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಬಳಗ, ಇಲ್ಲದಾಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿದೆ:

ಆಹಾರವುಳ್ಳಲ್ಲಿ | ದೇಹಾರ ಘನವಕ್ಕು
ಆಹಾರ ತೀರ್ಧ ಬೆಳಗಾಗಿ - ಶೆಟ್ಟಿಗೆ
ಬೇಹಾರವಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪು. ೨೧, ವ ೧೫೬)

ರೈತರು ಬೆಳೆದು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದಾಗ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಬರುವುದು ಹೋಗುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಾಗ ಯಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ ದುಡಿಮೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಶೆಟ್ಟಿಯ ಬಳಿ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥವಿದ್ದಾಗ ಪೂಜೆ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಹಾರ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕು.

ಖಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದವನ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಏನೂ ರುಚಿಸದು - ಎಂಬುದು ರೂಢಿಗತವಾದ ಮಾತು. ಜನಪದರ ಈ ಮಾತು - 'ಜ್ವರವಾದ ಮನುಜಂಗೆ! ನೋರೆವಾಲು ಕಹಿಯಕ್ಕು' ಎಂದಾಗಿದೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ. ಜನಪದರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ಗಾದೆಗಳು, ರೂಢಿಗತವಾದ ಮಾತುಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರೂಪಧರಿಸಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿವೆ.

ಪರಮಾರ್ಥದ 'ಜ್ಞಾನ ಪದ್ಧತಿ' ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಹತ್ತು ಕಟ್ಟುವ ಕಡೆ ಒಂದು ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ಹತ್ತಾರು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ಗಾದೆ ಹೇಳಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

ಒಂದೊಂದು ಹನಿಬಿದ್ದು | ನಿಂದಲ್ಲಿ ಮಡುವಕ್ಕು
ಸಂದ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಒಡನಾಡೆ - ಪರಬೊಮ್ಮ
ಮುಂದೆ ಬಂದಿಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ|| (ಪು ೨೪, ವ ೧೭೬)

'ಹನಿಗೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ರೂಪ ಈ ವಚನದ ಮೊದಲ ಪಾದವಾಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಹನಿ ಸೇರಿ ಹಳ್ಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಬಹು ಉಪಯೋಗಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲೋಸ್ಕರ ಮೊದಲ ಪಾದದಲ್ಲೇ ಗಾದೆಯನ್ನು ಕವಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕದಿಯೋಕೋಗಿ ಕೆಮ್ಮಿದಂಗಳಾಯ್ತು : ಈ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ - 'ಕಳಹೋಗಿ ಕೆಮ್ಮಿದಂತಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ' ಎಂದು (ಪು ೨೪, ವ ೧೮೧; ಪು ೨೮, ವ ೨೧೨) ಎರಡು ಕಡೆ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾತು ಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲ : ಈ ಗಾದೆಯು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ರೂಪಧರಿಸಿದೆ:

ಕೋಡಗ ತಾನೊಂದ | ನೇಡಿಸುವುದೆ ಸಹಜ
ಮೂಢಾತ್ಮನೇನ ನುಡಿದರೂ - ಜ್ಞಾನಿ ಮಾ
ತಾಡದೇ ಹೋಹ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೨೬, ವ ೨೦೨)

ಮೂಢಾತ್ಮ ಎಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿ, ಈತ ಏನೇ ಮಾತಾಡಿದರೂ, ಕೆಣಕಿದರೂ
ಜ್ಞಾನಿ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು
ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಮೌನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ; ಜಗಳಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಾತಿಗೆ ಜಾತಿ ವೈರಿ ; ನೀರಿಗೆ ಪಾಚಿ ವೈರಿ : ಎಂಬ ಗಾದೆಯು
ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ: 'ಜಾತಿ ಜಾತಿಗೆ ವೈರಿ |
ನೀತಿ ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ವೈರಿ' (ಪು ೨೭, ವ ೨೦೩).

ಹಿತ್ತಲಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲ : ಸರ್ವಜ್ಞನು 'ಜ್ಞಾನಿಯ ವರ್ತನ ಪದ್ಧತಿ' ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಈ ಗಾದೆಯನ್ನು ' ತತ್ತ್ವ ವೆಂಬುದು ತನ್ನ | ಹಿತ್ತಲ ಗಿಡು ನೋಡ ' (ಪು ೨೮,
ವ ೨೧೬)- ಎಂದು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಿತ್ತಲಗಿಡ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮದ್ದು, ಅದು ನಮ್ಮ
ಬಳಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಗುಣ ಮತ್ತು ಬೆಲೆಯ ಅರಿವು ನಮಗಿಲ್ಲ.
ಹಾಗೆಯೇ ತತ್ತ್ವವೂ ಸಹ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರದೆ
ಮೌಲ್ಯರಹಿತವಾಗಿವೆ- ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಪೂರಕವಾಗಿ
'ಹಿತ್ತಲ ಗಿಡ ಮದ್ದಲ್ಲ' ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ರೂಪಾಂತರಿಸಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗೋನು ಕತ್ತಿ ಮರೆತಂತೆ : ಸರ್ವಜ್ಞ ಈ ಗಾದೆಯನ್ನು ಬಳಸಿರುವ
ಸಂದರ್ಭ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು:

ಅಱಿವೆಂಬುದಾತ್ಮಗೆ | ನೆಱಿ ನಿಜ ಕಾಣರೋ
ಅಱಿದಾತನಱಿವ ಮಱಿದೊಡೆ - ಕಣದಿ ಕೈ
ಮಱಿದಂತೆಯಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೨೯, ವ ೨೨೮)

ಅರಿವು ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ನಿಜ. ಜ್ಞಾನಿ ಗಳಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಮರೆತು ಹೋದರೆ ಫಲವಿಲ್ಲ
- ಈ ನೈಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ 'ಕಣದಿ ಕೈ ಮಱಿದಂತೆಯಕ್ಕು'
ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗೋನು ಕತ್ತಿ ಮರೆತಂತೆ ಎಂಬ ಗಾದೆಗೆ
ಸದೃಶವಾಗಿದೆ. 'ಅಟ್ಟ ಪಾಕದ ರುಚಿಯ | ಸಟ್ಟುಗ ಬಲ್ಲುದೇ' (ಪು ೩೦, ವ
೨೩೫) ಎಂಬ ಪಾದವೂ ಗಾದೆಯಂತೆ ಇದೆ.

ತೆಂಗ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ನೋಡ್ಯಂಡೆ, ನಾವು ಸಾಯುವರೆಗೆ ಅದು
ನಮ್ಮ ನೋಡ್ಯತದೆ- ಎಂಬ ಹಿರಿಯರ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗದು. ತೆಂಗು ತಲೆಕಾಯುತ್ತೆ
ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಅಂತರಾರ್ಥವೇ ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ವಚನವಾಗಿದೆ:

ತೆಂಗಿಗೂ ಹಿರಿಯರಿಗೂ | ಹಂಗು ಮಾಡಲು ಬೇಕು
ತೆಂಗಿನ ಮೊದಲೆ ನೀಱುರೆಯೆ - ಕಡೆಯಲಿ
ಹಿಂಗದೆ ಕೊಡುಗು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೩೩, ವ ೨೬೦)

ತೆಂಗನ್ನೂ ವೃದ್ಧರನ್ನೂ ಪೋಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಜನಪದರ ಅಭಿಲಾಷೆ. ಮೊದಲು
ತೆಂಗಿಗೆ ನೀರೆರೆದು ಕಾಪಾಡಿದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಅದು ಫಲನೀಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ.
ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ ಹೇಳುವ ರೈತ ಮತ್ತು ರೈತನ ಕಥೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ:

ವಯಸ್ಸಾದ ರೈತ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿ ತೆಂಗಿನ ಸಸಿ ನೆಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕುದುರೆ
ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ ಕಂಡು, ಕುದುರೆಯಿಂದಿಳಿದು ರೈತನನ್ನದ್ದೇಶಿಸಿ -
'ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಾಯಬಹುದು. ನೀ ಯಾಕೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು
ತೆಂಗಿನ ಸಸಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ - 'ಇದರ ಫಲ ನನಗೆ
ಸಿಗದಿರಬಹುದು. ನನ್ನ ಪೀಳಿಗೆಯವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ನಾ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಸಾಕು;
ಅವರಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ ಅಂತ ತೆಂಗಿನ ಸಸಿ ನೆಡ್ತಿದ್ದೀನಿ ಬುದ್ಧಿ' - ಎಂದ
ರೈತ. ಈ ಕಥೆಯ ಆಶಯವೇ ಗಾದೆಯ ಅಂತರ್ಯ; ವಚನದ ಸಾರ - ಎಲ್ಲವೂ
ಒಂದೇ.

ಪಾರಮಾರ್ಥದ 'ಸಖಾಸಖಿ ಪದ್ಧತಿ' ಯಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ
ಜನಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರವಾದೊಡಂ | ಗುಣಿಗಳೊಡನಾಡುವುದು
ಗುಣ ಹೀನರುಗಳ ಒಡನಾಡೆ - ಬಹುದುಃಖ
ದಣಲೊಳಿದಂತೆ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೩೫, ವ ೨೭೨)

ಸಗಣೆಯವನೊಂದಿಗೆ ಸರಸ ಆಡೋದಕ್ಕಿಂತ ಗಂಧದವನ ಜೊತೆ ಗುದ್ದಾಡುವುದು
ಲೇಸು : ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ ಮೇಲಿನ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ವಾಚಿಸಿದಾಗ.
ಸಗಣೆಯವನೊಡನೆ ಸರಸವಾಡಿದರೆ ಸಗಣೆ ಮೈ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿ
ದುರ್ಗಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇತರರ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲಾಗದು, ಸುಳಿದರೂ ದುರ್ಗಂಧ

ದೂರ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಗಣೆಯವನೊಡನೆ ಸರಸವಾಡುವುದು ಸಲ್ಲದು. ಗಂಧದವನೊಡನೆ ಗುದ್ದಾಡಿದರೂ ಗಂಧ ಮೈಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿ ಮೈ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ; ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸಿ ಹತ್ತಿರ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಗಣೆ ದುರ್ಗುಣಗಳಿಗೂ ಗಂಧ ಸುಗುಣಗಳಿಗೂ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಈ ಗಾದೆಯ ಸಾರವನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಬಲ್ಲವರ ಕದನವೇ ಲೇಸು ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೫೫, ವ ೨೨೨) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಯಿಸಿ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಗಾದೆಯ ಸಾರವನ್ನು ಹೀರಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಹವಾಸದಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :

ಒಳ್ಳಿದರ ಒಡನಿರ್ದು | ಕಳ್ಳ ಒಳ್ಳಿದನಕ್ಕು
ಒಳ್ಳಿದ ಕಳ್ಳನೊಡನಾಡೆ - ಅವ ಶುದ್ಧ
ಕಳ್ಳನೇ ಅಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೩೬, ವ ೨೮೦)

ಒಳ್ಳೆಯವರೊಡನಿದ್ದರೆ ಕಳ್ಳ ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಳ್ಳನೊಡನೆ ಒಳ್ಳೆಯವನಿದ್ದರೆ ಅವನು ಕಳ್ಳನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಗಾದೆಗಳು ಮತ್ತು ವಚನಗಳು ನೀತಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಉಂಡಬಾಯಿ ಊಟ ಕೇಳಿತು : ತಿಂದ ಬಾಯಿ ತಿಂಡಿ ಕೇಳಿತು ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿರುವ ವಚನವಿದು :

ಕುಂಡಲಿಯ ಬಲ್ಲಾತ | ಮಿಂಡಿಯರಿಗೊಲಿವನೆ
ಖಂಡ ಸಕ್ಕರೆಯ ಮೆಲುವಾತ - ಮುಗ್ಗಿದ
ಹಿಂಡಿಗೆಱಗುವನೆ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೩೮, ವ ೩೦೮)

ತ್ರಿಪದಿಯ ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಪಾದವು ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಯ ರೂಪಾಂತರವಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಯಾರು ಏನನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಾರೋ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೋ ಅದೇ ಊಟ, ಅದೇ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಸಹಜ. ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಆಹಾರವನ್ನು ಯಾರೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಖಂಡಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತಿಂದು

ಅಭ್ಯಾಸವಿರುವವನು ಅದರ ರುಚಿಯನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ; ಎಂದೂ ಹಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂಡಿ ಪಶು ಆಹಾರವೇ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯನ ಆಹಾರವಲ್ಲ.

ಬೆಂಕಿ ಮುಂದೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಮಡಗಿದರೆ ಹಂಗೆ ಇದ್ದಾತ : ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ -

ಬೆಣ್ಣೆ ಕಿಚ್ಚನು ಕಂಡು | ತಣ್ಣಿರಬಲ್ಲುದೇ
ಹೆಣ್ಣೆದ್ದ ಮನೆಗೆ ಎಡೆಯಾಡಿ - ದಾಯೋಗಿ
ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹೋದ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೪೨, ವ ೩೩೨)

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕಿಚ್ಚು ಅಥವಾ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಬೆಣ್ಣೆ ಮೊದಲ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಇರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಂಕಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಯೋಗಿಯು ಯೋಗಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಲಾಗದು. ಗಾದೆಯನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಬೆಂಕಿ ಮುಂದೆ ಬೆಣ್ಣೆ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಹಾಗೇ ಇರಲಾರದೆಂಬ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿ ಯೋಗಿ ಕೆಡುತ್ತಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ತಣಿವಿಲ್ಲ | ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲ' (ಪು ೪೨, ವ ೩೩೮) ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನದ ಈ ಪಾದವು - ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಆಗಿ ನೀರ ಹುಡುಕಿಹೋಯಿತು - ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತಿದೆ ಪಾದದ ಮೊದಲರ್ಥ; ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ತಣಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲ - ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗಾದೆಯನ್ನು ಕೊಂಚ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದ್ದಾಗ ಕರೆದು ದಾನ ಮಾಡು : ಎಂಬ ಗಾದೆಯೇ ದಾನದ ಬಗೆಗೆ ಇದೆ. ದಾನ ಮಾಡುವುದು ಜನಪದ ಆಶಯ. 'ನಾವು ಕೊಟ್ಟರೆ, ದೇವರು ನಮಗೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕೊಡತಾನೆ' ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ದಾನದ ಬಗೆಗೆ ಇದೆ. 'ಬಲಗೈಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಎಡಗೈಗೆ ತಿಳಿಬಾರ್ದು' ಮೊದಲಾದ ಗಾದೆಗಳು ದಾನದ ಆಶಯವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ದಾನಶೀಲವು ಜನಪದರ ಮುಖ್ಯ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ದಾನ ದಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ನದಾನವೇ ಮೇಲು - ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು 'ದಾನಪದ್ಧತಿ' ಯಲ್ಲಿ 'ಅನ್ನವನಿಕ್ಕುವುದು | ನನ್ನಿಯ ನುಡಿವುದು' (ಪು ೪೩ ವ ೩೪೧) ಎಂದು ಗಾದೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದಾನದ ಮೈಲೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ;

ಜ್ಞಾನ ವಿದ್ಯೆವು ಲೇಸು | ಮಾನಿ ಪತಿಹಿತಲೇಸು
ಸ್ವಾನುಭಾವಿಗಳ ಕೆಳ ಲೇಸಿವೆಲ್ಲಕ್ಕು
ದಾನವೇ ಲೇಸು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೪೨, ವ ೩೪೨)

ಜ್ಞಾನ ವಿದ್ಯೆ, ಮಾನವಂತ ಪತಿ, ಸ್ವಾನುಭವವುಳ್ಳ ಗೆಳೆಯ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ
ದಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

'ಜಾತಸ್ಯ ಮರಣಂ ದ್ರವಂ' - ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸೂಕ್ತಿ. 'ಹುಟ್ಟಿದವರು
ಸಾಯಲೇಬೇಕು' ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ - 'ಮರಣವೆಂಬುದು
ಸತ್ಯ! ಹರನಾಣೆ ಹುಸಿಯಲ್ಲ' (ಪು ೪೪, ವ ೩೪೯) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಹಂಚಿ ಉಂಡರೆ ಹಸಿವಿಲ್ಲ : ಇದು ಗಾದೆ. ಹಸಿದವರು ಬಹಳ ಮಂದಿ
ಇರುವಾಗ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಗಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಉಣಬಾರದು, ಹಂಚಿ ಉಂಡರೆ ಇತರರ
ಹಸಿವು ಕೊಂಚವಾದರೂ ಹಿಂಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲಸುತ್ತದೆ.
'ಹಸಿದರ್ಗೇ ನೀನೊಲಿದಿಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೪೪, ವ ೩೫೪) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ
ಸರ್ವಜ್ಞ. ಹಂಚಿ ಉಂಡರೆ ಹಸಿವಿಲ್ಲ, ಹಸಿದವರಿಗೆ ಅನ್ನ ಹಾಕು ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ
ಸರ್ವಜ್ಞ 'ಒಲಿದು' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪೋಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲಪ್ಪ ಅಂತ
ಕೊಡೋದಲ್ಲ, ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೊಡುವುದಲ್ಲ; ಕೊಡಬೇಕು -
ಕೊಡುವುದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಕೊಂಡವನ
ಪಾಲಿಗೆ ಭೂಮವಾಗಬಹುದು. ಉಂಡದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಆದರೂ ಕೊಟ್ಟವರ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಒಡಲು ತುಂಬುತ್ತದೆ - ಎಂಬ ಭಾವ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆದ್ದರಿಂದ
'ಹಸಿದವರಿಗೆಲ್ಲೆನ್ನದಿಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೪೪, ವ ೩೫೨) ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ
ಅನ್ನದಾನದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

'ತಿರಿದು ತಂದಾದೊಡಂ! ಕರೆದು ಜಂಗಮಕಿಕ್ಕು' (ಪು ೪೫, ವ ೩೫೯)
ಶರಣರ ದಾಸೋಹ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಚನದ ಪಾದವಿದೆ. ಈ
ಪಾದವು 'ತಿರೊಂಡು ತಂದ್ರೂ ಕರೊಂಡು ತಿನ್ನು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯ
ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಭಿಕ್ಷೆ ಎತ್ತಿ ತಂದರೂ ಭಿಕ್ಷುವಿಗಿಕ್ಕಿ ತಿನ್ನು,
ತಿರಿದುಂಬುತ ಒಬ್ಬನ ಕರೆದುಕೊಂಡುಣ್ಣು' - ಎಂದೆಲ್ಲಾಹಂಚಿ ಉಣ್ಣುವ ಮಾತನ್ನು
ಪರ್ಮಾಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅನ್ನ ಇಕ್ಕಿದ ಮನೆ ಎಂದೂ ಕೆಡೋದಿಲ್ಲ : ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನೇ 'ಅನ್ನವನಿಕ್ಕುವ
ಭಿನ್ನ ಜಾತಿಯೇ ಕುಲಜ' (ಪು ೪೫, ವ ೩೬೬) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ದಾನಿಗಳ
ಜಾತಿಯೇ ಮಿಗಿಲಾದುದು - ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ.

ಆಗ ಬಾ ಈಗ ಬಾ ಹೋಗಿ ಬಾ ಅಂದ್ವಿಗೆ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಇದು
ಕೊಡಲಾರದವರಾಡುವ ಮಾತು; ಕಾಲ ನೂಕಲು ಆಡುವ ಮಾತು. ದಾನಗುಣ,
ಸಹಾಯ ಹಸ್ತವಿಲ್ಲದವರಾಡುವ ಮಾತು. ಇದನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞನು 'ದಾನವಿದೂರ
ಪದ್ಧತಿ' ಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :

ಹೊತ್ತಾಱು ಬೈಗಿಗೆ | ಮತ್ತೆ ಬಾಯೆನ್ನುತ್ತ
ಹೊತ್ತನೇ ಕೊಂದು ಹುಸಿವನಿಂದಾಚೊಂದು
ಸತ್ತ ಹೆಣ ಲೇಸು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೪೭, ವ ೩೮೨)

ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವನು ಅರ್ಥಿಯನ್ನು ಅಲೆಯಿಸುವ ಪರಿ ಇದು. ಅಲೆಯಿಸಿ
ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವವನಿಗಿಂತ ನಿರುಪದ್ರವಿಯಾದ ಒಂದು ಶವ ಲೇಸೆಂದಿದ್ದಾನೆ
ಸರ್ವಜ್ಞ. ಮೇಲಿನ ಗಾದೆಯನ್ನೇ ನೇರವಾಗಿ ವಚನದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ:

ಆಗ ಬಾ ಈಗ ಬಾ | ಹೋಗಿ ಬಾ ಎನ್ನದೆ
ಹಾಗ ಮೊದಲಾಗಿ ಹಣವ ಕೊಡು - ವಾ ತ್ಯಾಗ-
ವಾಗು ಕಂಡಯ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೪೮, ವ ೩೯೦)

ಅಲೆಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಂಚ ಹಣವನ್ನು ನೀಡುವ ತ್ಯಾಗ ಗುಣವನ್ನು
ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಸರ್ವಜ್ಞನು ಜನಪದ ಭಾರತ, ಜನಪದ ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು
ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ 'ವಿಧಿವಶ ಪದ್ಧತಿ'ಯಲ್ಲಿ
ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹರಿ ಹರ ಹಲವು ಪ್ರಾಣಿರೂಪ ಧರಿಸಿದ್ದು, ಶಿವ ಚರ್ಮ ಧರಿಸಿದ್ದು,
ಗೋವಿಂದ ಎಮ್ಮೆ ಕಾದದ್ದು, ಹರಿ ನರಸಿಂಹಾವತಾರ ತಾಳಿದ್ದು ಮೊದಲಾದ
ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದು, ಲಂಕೆಗೆ ಕಪಿಗಳು ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಹನುಮ ಲಂಕೆಗೆ ಹೋದದ್ದು, ರಾಮ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆತಂದದ್ದು- ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸೀತೆಯ ಕೆಣಕಿ ರಾವಣ ಕೆಟ್ಟ. ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಂದಿವೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಹನುಮ ಲಂಕೆ ಸುಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ -

ಕೇಡು ಬಹ ಕಾಲಕ್ಕೆ | ಕೂಡುವವೆ ಬುದ್ಧಿಗಳು ?

ಕೋಡಗ ಲಂಕೆಯ ಸುಡುವಾಗ - ರಾವಣ-

ನಾಡ ಕಾಯಿಹನೆ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೫೦, ವ ೪೦೪)

ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕಪಿಗಳು ಸೇತು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸೀತೆ - ರಾಮ, ರಾವಣ ಇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಚನಗಳೂ ಇವೆ. 'ನಾರಿಯಿಂ ಕೆಟ್ಟ ದಶಕಂಠ' (ಪು ೫೨ ವ ೪೨೦) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

'ಜೂಜಾಡಿ ಯಾರು ಉದ್ಧಾರ ಆಗಿದ್ದಾರಪ್ಪ' - ಎಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆ ಕೇಳುವುದುಂಟು. ಇಂಥ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ತ್ರಿಪದಿಗಳಿವೆ. ಜೂಜಾಡಿ ಧರ್ಮಜ ಕೆಟ್ಟ, ಜೂಜಾಡಿದ್ದರಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣವಾಯಿತು- ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಪರಸ್ತ್ರೀ ಮೋಹ ಸಲ್ಲದು' ಎಂಬ ನೀತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ರಾವಣ, ಕೀಚಕ ಸತ್ತದ್ದು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕುಂತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :

ಅಂತಿದರ್ಠಿಂತಿದರ್ಠ | ತಿಂತಿದರ್ಠೆನಬೇಡ

ಕೊಂತಿಯಣ್ಣಗರು ತಿರಿದರು - ಮಿಕ್ಕವರು

ಎಂತಿದರ್ಠೇನು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೫೩, ವ ೪೩೪)

ಬಡವ ನೀ ಮಡಗಿದ ಹಂಗಿರು ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿ ಮನಂಬುಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :

ಅಂತಕ್ಕು ಇಂತಕ್ಕು | ಎಂತಕ್ಕು ಎನಬೇಡ

ಚಿಂತಿಸಿ ಸುಯ್ಯತಿರಬೇಡ - ಶಿವನಿರಿಸಿ

ದಂತಿಹುದೆ ಲೇಸು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೫೫, ವ ೪೪೫)

ಹಾಗಾಗಬೇಕು, ಹೀಗಾಗಬೇಕು, ಹೇಗಾಗಬೇಕು - ಎಂದೆಲ್ಲ ಚಿಂತಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡಬೇಡ. ಶಿವ ಇರಿಸಿದಂತಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಕೊಂದ ಪಾಪವ ತಿಂದು ತೀರಿಸು ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೊನಚಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ -

ಕೊಂದು ತಿನ್ನದ ಭಾಷೆ | ಸಂದಿತಾ ಹೊಲೆಯಂಗೆ

ಸಂದುದನಲ್ಲದವ ತಿನ್ನ - ಹಾರುವರು

ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತಿಹರು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೬೫, ವ ೫೩೬)

ಇದೇ ಗಾದೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ :

'ಆಡ ತಿಂಬಾ ಪಾಪ | ಕಾಡದೇಕಿರ್ಪುದು' (ಪು ೬೫, ವ ೫೩೩)

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ 'ದ್ವಿಜದರ್ಶನ ಪದ್ಧತಿ'ಯಲ್ಲಿ.

ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ -

ಹಿರಿದು ಪಾಪವ ಮಾಡಿ | ಹರಿವರು ಗಂಗೆಗೆ

ಹರಿವ ನೀರಲ್ಲಿ ಕರಗುವೊಡೆ - ಯಾ ಪಾಪ

ಎರೆಯ ಮಣ್ಣಲ್ಲ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೬೩, ವ ೫೧೭)

ಹೆಚ್ಚು ಪಾಪ ಮಾಡಿ, ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಾಗ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪಾಪ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಶಿಗೆ ಜನ ಹೋಗುವುದು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪಾಪ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಪಾಪ ಎಂಬುದು ಎರೆಯ ಮಣ್ಣಲ್ಲ ಕರಗಿ ಹೋಗಲು - ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ವ್ರತಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವುದನ್ನು ಇಂದೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಗಂಡು ಭೂಮಿ - ಮೊಲ ನಾಯನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗಂಡು ಭೂಮಿ ಎಂದು ನಂಬಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮನೆ, ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ಚಿತ್ತ ವೃತ್ತಿಯನಱಿದು | ಹತ್ತೆ ಹಿಡಿದೋಲೈಸು

ಬೆತ್ತವನು ಪಡೆದು ಮದವಾಗೆ - ಮೊಲ ನಾಯ

ಹತ್ತಿದಂತಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೬೭, ವ ೫೫೩)

ರಾಜನ ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಯರಿತು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು, ಮದದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಮೊಲ ನಾಯನ್ನಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತಾಗುತ್ತದೆಂದು 'ರಾಜನೀತಿಪದ್ಧತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ವಚನ.

ಇಕ್ಕಿಟ್ಟು ಆಡಬಾರದು ಎಂಬುದು ಗಾದೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗುವಂತೆ ಮಾತನ್ನಾಡಬಾರದೆಂಬುದು ಅದರರ್ಥ. ಈ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ - 'ಅಪಮಾನದೂಟದಿಂ | ದುಪವಾಸ ಕರಲೇಸು' (ಪು ೬೯, ವ ೫೬೨) ಅವಮಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉಪವಾಸವಿರುವುದು ಮೇಲು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಶ್ರೀಮಂತರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ; ಬಡವನ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಿದೆ ಬೆಲೆ ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಬಲ್ಲಿದ ನುಡಿದರೆ | ಬೆಲ್ಲವ ಮೆದ್ದಂತೆ

ಇಲ್ಲದ ಬಡವ ನುಡಿದರೆ - ಬಾಯೊಳಗೆ

ಜಳ್ಳು ಬಿದ್ದಂತೆ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೬೯, ವ ೫೨೦)

ಹಣವಂತನಾಡಿದ ಮಾತು ಬೆಲ್ಲವ ಸವಿದಂತೆ, ಬಡವನಾಡಿದ ಮಾತು ಜಳ್ಳು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಂತೆ, ಜಳ್ಳನ್ನು ಯಾರೂ ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ, ಜಳ್ಳು ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಜಳ್ಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಬಡವನ ಮಾತನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರುತ್ತಾರೆ, ಬೆಲೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಡವ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೂ, ಜನ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತೆಂದು ಒಪ್ಪರು. ರಾಜ ಏನೇ ನುಡಿದರೂ ಅವನನ್ನು ಮಂದಿ ಹೊಗಳುತ್ತದೆಂದೂ (ಪು ೭೦, ವ ೫೭೬) ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲೂ ಬಡವನ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಆಶಯವಿದೆ.

ವೇದ ಸುಳ್ಳಾದರೂ ಗಾದೆ ಸುಳ್ಳಾದೀತೆ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. 'ಜೈನ ಪದ್ಧತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ 'ವೇದದಲಿ ಹುಸಿಯಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ; ಗಾದೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಸ್ಸು ಬಲ್ಲವರಾರು ಎಂಬ ಗಾದೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ 'ಸತಿಯರ ಹೃದಯವ ಗೆದ್ದವರ ಕಾಣೆ ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೭೩, ವ ೬೦೨) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಗೆ ಬಾರದವಳು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದರೆ ಬಂದಾಳೆಯೆ? ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಕಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ ಒಲವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ ಒಲವು ಮೂಡದಿದ್ದರೆ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಆಕೆಯನ್ನು ಎಳೆದರೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದ ಒಲವು ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಈ ಗಾದೆಯನ್ನು 'ಒಲುಮೆಗೆ ನೋಟವೇ ಮುಖ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೭೫, ವ ೬೦೪) ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಒಲುಮೆಗೆ ನೋಟವೇ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಕೂಡಿದವರಿಗೆ ಕೋಡಂಗಿ ಮುದ್ದು ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸ್ವಲ್ಪ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ - 'ತಾನೊಲಿದ ಮಂಕು ಮಾಣಿಕವು ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೭೬, ವ ೬೨೨) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಬಯಸಿದ ಮಂಕು ಮಾಣಿಕಕ್ಕೆ ಸಮ. ಕೂಡಿದವರಿಗೆ ಕೋಡಂಗಿಯೂ ಮುದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಲಿದವರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಎನ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನವು ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಶವಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ - ಒಂದು ಜನಪದ ಆಚರಣೆ. ಶವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಮೂರು ಚೊಂಬು ನೀರನ್ನು ಹುಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಶವವನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶಶ್ಶಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶವಕ್ಕೆ ನೀರು ಹುಯ್ಯುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ - 'ಜಾಯಾ ಪದ್ಧತಿ' ಭಾಗದಲ್ಲಿ. 'ಸತ್ತ ಹೆಣನಿಗೆ ನೀರ! ಹೊತ್ತು ತಂದೆಱುವಂತೆ' (ಪು ೭೬, ವ. ೬೨೬) ದೂರದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಶವಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆವುದು ವೃಥಾ ಆಯಾಸ. ಇದು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದಂತೆ, ನಾಯಿ ಹೆಣವನ್ನು ತಿಂದಂತೆ - ಕ್ಲೇಶಕರ ಜಿಗುಪ್ಸಾದಾಯಕವಾದುದು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಯ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು

ನೀರಿನಲ್ಲಾಡುವ ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತಿಸಬಹುದು

ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತಿಸಲಾಗದು ||

ಎಂಬ ದೀರ್ಘ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಈ ಗಾದೆಯ ಎರಡನೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು, ಗಾದೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದಿದೆಯೋ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

‘ಗುಂಡಿ ನೀರೊಳಗೆ ಮೀನಿನ - ಹೆಜ್ಜೆಯನು
ಕಂಡವರಾರು ಪರಮಾರ್ಥ’ (ಪು ೨೨, ವ ೬೩೩)

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನು ‘ವೇಶ್ಯಾಪದ್ಧತಿ’ ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರಳಿಗೆ ಹೂವಿಲ್ಲ | ಕರುಳು ಕೋಡಗಕಿಲ್ಲ
ಮರಣ ಕಾಲಕೆ ಮದ್ದಿಲ್ಲ - ಸೂಳೆಗೆ
ಕರುಣವೇ ಇಲ್ಲ ಪರಮಾರ್ಥ|| (ಪು ೮೧, ವ ೬೨೩)

ಅರಳಿಗೆ, ಅತ್ತಿಗೆ ಹೂವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಗಾದೆ ಆಗಿದೆ. ‘ಮರಣಕ್ಕೆ ಮದ್ದಿಲ್ಲ - ಸಾಯೋರಿಗೆ ಔಸ್ತಿ ಇಲ್ಲ’ -ಎಂದೂ ಗಾದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸೂಳೆಗೆ ಕರುಣವಿಲ್ಲ- ಆಕೆಗೆ ಹಣವೇ ಮುಖ್ಯ.

‘ಕರುಳು ಕೋಡಗಕಿಲ್ಲ’ - ಸರ್ವಜ್ಞನ ಈ ಮಾತು ಕೋತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕೋತಿ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ಬಿತ್ತು, ಮರಿಯೊಡನೆ ಅದು ಆಡಿತು. ಮೇಲಿನಿಂದ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ನೀರು ಬರುತ್ತಿತ್ತು, ನೀರು ಮಂಡಿಯ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕೋತಿಯು ಮರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾದೀತೆಂದು ಅದನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಕೋತಿಯು ತನ್ನ ಮರಿಯನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನೀರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕುತ್ತಿಗೆವರೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಕೋತಿ ತನ್ನ ಮರಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನೀರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆಗ ಕೋತಿಗೆ ಮರಿಯ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಮರಿಯನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೋತಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಕಥೆಯಿಂದಲೂ ಕೋತಿಗೆ ಕರುಳಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕರುಳು ಎಂದರೆ ಹೆತ್ತ ಕರುಳು - ಮಮತೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಕಥಾಶಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಹೃದಯರ ಸ್ಮರಣೆಗೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಹೆಣ್ಣು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿದೆ, ಮನೆಗೆ ಒಳ್ಳೇದಾಗಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ :

ಎತ್ತಾನು ಕಾಲಕ್ಕೆ | ಅತ್ತಿ ಹೂ ಕಾತಂದು
ಅತ್ತಳು ಸೊಸೆಯನಬೇಡ - ಕಣ್ಣೀರು
ಮೃತ್ಯು ಕಾಣಯ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥ|| (ಪು ೮೨, ವ ೬೮೨)

ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕಾದರೂ ಅತ್ತಿ ಹೂ ಅರಳಬಹುದು. ಸೊಸೆ ಅತ್ತಳೆನಬಾರದು. ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣೀರು ಮೃತ್ಯು ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಸೊಸೆಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಾರದಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಆಕೆ ಸದಾ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೃತ್ಯು ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಕಂಪೆ ತೋರಿದ್ದಾನೆ.

ಹರಿಯೋ ನೀರಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಗಾದೆಯಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯವಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ ನೀರು ಹರಿದರೆ ಕಶ್ಮಲ ತಳವೂರಿ, ನೀರು ಶುದ್ಧವಾಗುವುದರಿಂದ ಆ ನೀರು ಉಪಯುಕ್ತ-ಕುಡಿಯಲು ಯೋಗ್ಯ. ಈ ಗಾದೆಯನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: ‘ಏಳಿಗೆಯಲಿ ಹರಿವ ಜಲ ಶುದ್ಧ’ (ಪು ೮೫, ವ ೭೦೪):

ಸಂತೆಯ ಸೂಳೆಯ | ಮುಂತೊಲೆವ ಡೊಂಬಿತಿಯ
ನಂತೆ ಗಡ ಪತಿತೆ ಜೋಗಿತಿಯ - ಹೋದವನ
ಸಂತಾನ ಕೆಡಗು ಪರಮಾರ್ಥ|| (ಪು ೮೬, ವ ೭೧೨)

ಸಂತೆಯ ಸೂಳೆ, ಡೊಂಬಿತೆ, ಜೋಗಿತಿಯ ಬಳಿ ಹೋದವನ ಸಂತಾನ ಹಾಳು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ‘ವೇಶ್ಯಾಪದ್ಧತಿ’ ಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಇದು ‘ಹತ್ತಾರು ಜನ ಓಡಾಡಿದ ತಾವು ಬಹುಪಾಲು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಗಾದೆಯನ್ನು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗಾದೆಯನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಕ್ಕಳೇ ಮನೆಗೆ ಮಾಣಿಕೆ, ಮಕ್ಕಳೇ ಭಾಗ್ಯ - ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳು ಜನಪದರ ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯ ಆಶಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ‘ಬಂಜೆಂಬ ಶಬುದ ಬಿಡಿಸು’ ಎಂದು ಜನಪದರು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆ ಬೆಳಗಲೆಂದು

ಸೊಸೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆ ಬಸುರಾಗದಿದ್ದರೆ ಹಿರಿಯರು ಹಲವು ದೇವರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೆಂದು ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ಬಸುರಾಗದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

ಮೊಸರಿಲ್ಲದಾ ಊಟ | ಕೆಸಲಿಲ್ಲದ ಮಳೆಯು
ಬಸುಲಿಲ್ಲದವಳ ಮನೆ ವಾರ್ತೆ - ಸವಣ ತಾ
ಬಿಸಿಲು ಕಾದಂತೆ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೯೦, ವ ೨೫೦)

ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಂಡಿದ್ದರೂ ಮೊಸರು 'ದೊರೆ ಬತ್ತನೆ ದಾರಿ ಬುಡು' ಎಂದು ಊಟಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಊಟದಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ಮುಖ್ಯ; ಮೊಸರಿಲ್ಲದ ಊಟ, ಕೆಸರಾಗದ ಮಳೆ, ಬಸುರಿಲ್ಲದವಳ ಮನೆಯ ಸಂಗತಿಯು ಸವಣನು ಬಿಸಿಲು ಕಾದಂತೆ - ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸುರಿಲ್ಲದವಳ ಮನೆಯ ಸಂಗತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜನಪದಕ್ಕೆ ಸಂತಾನವೇ ಸಂಪದ - ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಕಂದನಿಲ್ಲದವಳ ಮನೆವಾರ್ತೆ ಚಂದವಿಲ್ಲಯ್ಯ' (ಪು ೯೦, ವ ೨೫೧). ಕಂದ ಮನೆಗೆ ಶೋಭೆ, 'ಕೂಸುಳ್ಳ ಮನೆಗೆ ಬೀಸಣಿಗೆ ಯಾಕೆ?' ಎಂದು ಜನಪದ ತ್ರಿಪದಿ ಮೂಲಕ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜನಪದರ ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಮಹತ್ತರವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆ : ಎಂಬುದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಉಕ್ತಿ. ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆವುದು ಉತ್ತಮರ ಗುಣವೂ ಹೌದೆನ್ನುತ್ತದೆ ಜನಪದ. ಹಿರಿಯರ ಮಾತಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಜನ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಮನೆಯ ಮುಂಬಾಗಿಲನ್ನು ತಗ್ಗಾಗಿ (ಎತ್ತರ ಕಡಿಮೆ) ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ವಾಡಿಕೆ. ಜನಪದರ ಈ ಸದಾಶಯವನ್ನೇ-

ತಾಗಿ ಬಾಗುವುದೆಂ | ತಾಗದೇ ಬಾಗುವುದು
ತಾಗಿ ತಲೆಯೊಡೆದು ನಗುವಾಗ - ಬಾಗುವುದು
ಹೇಗನ ಮತವು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೯೨, ವ ೮೧೧)

ತಲೆಗೆ ತಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ತಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಾಗಿ ನಡೆವುದು ಉತ್ತಮ. ಮಲೆತು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಡೆದು 'ತಾಗಿದ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತು' ಗಾದೆಯನ್ನು ನಿಜಗೊಳಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲ. ತಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ

ನಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಇದೆ. ತಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಹೆಗ್ಗತನ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ 'ನೀತಿ ಪದ್ಧತಿ' ಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಮನ (ನೆ) ಗೆದಿ ಆಮೇಲೆ ಮಾರು ಗೆದಿ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕಣ್ಣು ನಾಲಿಗೆ ಮನವು | ತನ್ನವೆಂದೆನಬೇಡ
ಅನ್ಯರು ಕೊಂದರೆನಬೇಡ - ಇವು ಮೂಱು
ತನ್ನನೇ ಕೊಲುಗು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೯೯, ವ ೮೨೫)

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಮನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದರೆ ಮನ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಡಿಯಾಳಾದರೆ ಅವು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತವೆಂಬ ನೈಜ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟೆಯೋ ಹದಗೆಟ್ಟೆಯೋ ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ - "ಅಕಾರಣ ನಗೆ ಹೊಲ್ಲ" ಎಂದಾಗಿದೆ. ವಿನಾಕಾರಣ ನಕ್ಕರೆ, ನಕ್ಕವರ ಬಗೆಗೆ - ಅವರಿಗೆಲ್ಲೋ ಹುಚ್ಚು ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ - ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾಡೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮೋರು ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದೆ. ಈ ಗಾದೆಯ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪ ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿದೆ:

ಧನಕನಕವುಳ್ಳನಕ | ದಿನಕರನಂ ತಕ್ಕು
ಧನಕನಕ ಹೋದ ಬೆಳಗಾಗಿ - ಹಾಳೂರ
ಶುನಕನಂತಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೧೦೪, ವ ೮೨೩)

ಹಣ ಹೊನ್ನುಳ್ಳವನು ದಿನಕರನಂತೆ ಶೋಭಿಸುವನು. ಹಣ, ಹೊನ್ನು ನಾಶವಾದಕೂಡಲೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಳೂರ ನಾಯಿಯಂತಾಗುತ್ತಾನೆಂಬ ನೈಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಪತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾಡೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮವರೇ, ಸಂಪತ್ತು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಯಾರೂ ನಮ್ಮವರಲ್ಲ - ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗಾದೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನೋಕ್ತ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದೃಶ್ಯವಿದೆ. ಈ ಗಾದೆಯ ಆಂತರ್ಯವನ್ನು ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ೮೨೩, ೮೨೪, ೮೨೫, ೮೨೬ ರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕತ್ತೆ ಕೂಗಿದರ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೇ ಸರ್ವಜ್ಞ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ - 'ಕತ್ತೆ ಕೂಗಿದರೆ ಫಲವುಂಟು' ಎಂದು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಮೂರ್ಖ ಪದ್ಧತಿ' ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮೂರ್ಖರ ಸಹವಾಸ ಬೇಡ, ಮೂರ್ಖರೊಡನೆ ವಾದ ಬೇಡ- ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳು ಜನಪದದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ರೂಢಿಗತವಾದ ಈ ಮಾತುಗಳ ಸದಾಶಯವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಱು ಬೆಟ್ಟವನೊಬ್ಬ | ಹಾಱುಬಹುದೆಂದಡೆ
ಹಾಱುಬಹುದೆಂಬನವ ಜಾಣ- ಮೂರ್ಖರೊಳು
ಹೋರಬಾರದಯ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೧೦೬, ವ ೮೯೦)

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಊಟವಾದ ನಂತರ ಚಾವಡಿ ಬಳಿ, ಮರದಡಿ, ಅಂಗಡಿ ಎದುರು ಕುಳಿತು ಹರಟುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸ್ವಭಾವಗಳ ಜನ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಮಾತಿನಮಲ್ಲರದೇ ಮೇಲುಗೈಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ, ಇಷ್ಟು ಭಾರ ಎತ್ತುತ್ತೇನೆ, ಇಷ್ಟು ಭಾರ ಹೊರುತ್ತೇನೆ, ಇಷ್ಟು ಉದ್ದ ನೆಗಿತೇನಿ, ಇಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಹಾರ್ತೇನಿ - ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದು. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದು - ಬಾಜಿ ಕಟ್ಟುವುದು, ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ, ಸೋಲುತ್ತಾನೆ - ಎಂದು ಬಾಜಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಾಜಿಯು ಹಣ, ಧಾನ್ಯ, ವಸ್ತು, ಪದಾರ್ಥ, ಜಮೀನು ಯಾವುದು ಬೇಕಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಒಬ್ಬ 'ಆರು ಬೆಟ್ಟ ಹಾರ್ತೇನಿ' ಎಂದರೆ; 'ಆರು ಬೆಟ್ಟ ಬೇಡ, ಸಣ್ಣದೊಂದು ದಿಣ್ಣೆ ಹಾರು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ. 'ನಾನು ಆರು ಬೆಟ್ಟ ಹಾರ್ತೇನಿ' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ 'ಬೆಟ್ಟ ಹಾರ್ತಿಯಾ, ನಡಿ ಹಾರು - ಹಾರದಿದ್ದೆ ಏನು ಕೊಡ್ತಿಯಾ?' 'ಹಾರದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಎಕರೆ ತೋಟ, ಹಾರದಿದ್ದೆ ಏನ್ ಕೊಡ್ತಿಯಾ?' 'ನಾನು ಒಂದು ಎಕರೆ ಗದ್ದೆ ಕೊಡ್ತಿನಿ' -ಎಂದ. ಹೀಗೆ ಪಂಥಾಹ್ವಾನ ನಡೆದು ಬೆಟ್ಟದ ಬಳಿ ಹೋಗಿ - 'ಈ ಬೆಟ್ಟ ಹಾರು' ಎಂದ. ಬೆಟ್ಟ ಹಾರುತ್ತೇನೆಂದಿದ್ದವನು - 'ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಆರು ಬೆಟ್ಟ ಹಾರ್ತಿನಿ ಅಂತ. ಇನ್ನು ಐದು ಬೆಟ್ಟ ತಂದಿಡು ಹಾರ್ತಿನಿ' ಎಂದ. ಐದು

ಬೆಟ್ಟ ತಂದಿಡಲಾಗದು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿ ಹಾರುತ್ತೇನೆಂದವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಂಥ ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಬೇರೆಯದ್ದನ್ನು ಪರಿಹಾರವೆಂದು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮೂರ್ಖರ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮಾತಾಡಬಾರದು- ಎಂಬ ಜನಪದ ಆಶಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಮೂರ್ಖರೊಳು ಹೋರಬಾರದಯ್ಯ' (ವ ೮೯೦); 'ಮೂರ್ಖರೊಳು ಕೆಳೆ ಹೊಲ್ಲವಯ್ಯ' (ವ ೮೯೧); ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಸರ್ವಜ್ಞ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ - 'ಮೂರ್ಖ ತಾನೆಂದುದನೆನ್ನಿ ಪರಮಾರ್ಥ' (ವ ೮೯೮) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಂಥ ಒಂದು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ- ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ಕೇಳಿದ ಜೂಜಿನ ಕಥೆ ಇದು; ತೂಕದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಗೆದ್ದವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಜನ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೋತವನು ಯಾಪ ಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದವನೊಬ್ಬ ಎದ್ದು ಬಂದು ಸೋತವನ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಮೆಲುದನಿಯಲ್ಲಿ- 'ನೀನು ಯಾಕಣ್ಣ ಸಪ್ಪಗೆ ಕೂತಿದ್ದೀಯ? ನಾನು ಗೆದ್ದವನಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತಿನ ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿನಿ ನೋಡು' ಎಂದು ಎದ್ದು - 'ಗೆದ್ದಣ್ಣ, ನನ್ನದೂ ಒಂದು ಮಾತು. ಆ ಕಲ್ಲು ಎತ್ತಿದೆ ಅಂತ ಬೋ ಖುಷಿಯಾಗಿದ್ದೀಯ. ನೀನು ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟ ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಬತ್ತಿಯಾ?' ಎಂದ. ಎಲ್ಲರೂ 'ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟ ಹೊರುಕಾದದೆ?' ಎಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡು 'ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ಕೊಂಡು ತೆಪ್ಪಗೆ ಕೂತರು. ಗೆದ್ದಣ್ಣನೂ ಮೌನವಾದ. ಮತ್ತೆ ಪಂಥ ಹೂಡಿದವನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ - 'ನೀ ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಬಂದಯಾ' ಅಂದ. ಪಂಥ ಹೂಡಿದವ 'ನಾನು ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮ್ಮೂರ ಮುಂದೆ ಇಡ್ತಿನಪ್ಪ ಬೇಕಾದರೆ' ಎಂದ. 'ಇದಪ್ಪ ಮಾತು' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹಿತರಾದರು. ಪಂಥ ಹೂಡಿದವ 'ಹೊತ್ತು ತಂದೆ ಏನ್ನೊಡ್ತಿಯಪ್ಪ ಗೆದ್ದಣ್ಣ' ಅಂದಾಗ 'ನನ್ ಜಮೀನ್ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡ್ತಿನಿ' ಎಂದ ಗೆದ್ದಣ್ಣ. ಬೆಟ್ಟ ಹೊರ್ದಿನಿ, ತರ್ತಿನಿ - ಎಂದವನಿಗೆ ಹೂಮಾಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ಬಳಿಗೆ ಕರೆ ತಂದು ಜನ 'ಹೊತ್ತಿ ಕಂಡು ನಡಿ' ಎಂದರು. 'ನಾ ಹೊರ್ದಿನಿ ಅಂದದ್ದು ಈಗ್ಲೂ ನಿಜವೆ, ನೀವು ಬೆಟ್ಟನ ಎತ್ತಿ ನನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಮಡಗಿ ನಾ ಹೊತ್ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಹೆಗಲ ಒಡ್ಡಿದ. ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಯಾರು ಎತ್ತಿ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಇಡಲಾದೀತು, ಯಾರಿಂದಲೂ

ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ನೀನು ತಾನೆ ಹೊರಿಸಿ ಅಂದವನು ಹೊತ್ತಿಕೋ' ಎಂದರು ಜನ. 'ನಾ ಹೊರಿಸಿ ಅಂದಿದ್ದೆ. ನಾನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತೊಂಡು ಬರಿಸಿ ಅಂದಿರಲ್ಲ' ಎಂದ ಪಂಥ ಹೂಡಿದವ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. 'ನನಗೆ ಜಮೀನು ಕೊಡಿಸಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ಗೌರವ ಸೂಚಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನೇ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಆಶಯವೂ ಮೂರ್ಖರೊಡನೆ ವಾದಕ್ಕಿಳಿಯದೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ "ಹೌದು, ನಿನ್ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ" ಎಂದು ಅಂಥವರ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ.

'ಸ್ವರ್ಣಕಾರರ ವರ್ಣನೆ' ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಒಡಹುಟ್ಟಿನ ಚಿನ್ನನೂ ಕದಿತನೆ ಎಂಬ ಗಾಡೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. 'ಬೆಕ್ಕು ಒಂದಿಲಿಯ ಹಿಡಿವಂತೆ - ಊರಿಗೊಂದೊಕ್ಕಲೇ ಮಾರಿ ಪರಮಾರ್ಥ' (ಪು ೧೦೨, ವ ೯೦೦); 'ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಟೊಣದಲ್ಲದಿರನು' (ವ ೯೦೧), 'ಮಱುಹಂಚ ಊದುತೆ ಟೊಣವ' (ವ ೯೦೨) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ ಕದಿಯುವ ಸ್ವಭಾವ ದೊಡ್ಡವನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲೂ ಇರುತ್ತದೆ-

ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯ ಮಗ | ಚಿಕ್ಕವನೆಂದೆನಬೇಡ
ಬೆಕ್ಕು ಒಂದಿಲಿಯ ಹಿಡಿವಂತೆ - ಕಮ್ಮಟವ

ನಿಕ್ಕುತಲೆ ಕದ್ದ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೧೦೮, ವ ೯೦೨)

ಎಂಬುದನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕದಿಯುತ್ತಾನೆ- ಎಂಬ ಜನಪದ ಆಶಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ 'ಸ್ವರ್ಣಕಾರರ ವರ್ಣನೆ' ಭಾಗದ ವಚನಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞ ಅಂದಿನ ಜನಜೀವನದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ನಂಬಿಕೆ ಗಾಡೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಚನ ರಚನೆಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನಂಬುಗುವ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಟುವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಇದೆ.

ಜನಪದರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಶಕುನ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಶಕುನದಿಂದ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳ ಉಗಮವಾಗಿವೆ. ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬ ಭಾವವಿದೆ.

ಸೀನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳಿವೆ. ಒಂಟಿ ಸೀನು ಶುಭವಲ್ಲ; ಜೋಡಿ ಸೀನು ಶುಭ. ಒಂಟಿ ಸೀನಾದರೆ ಪ್ರಯಾಣ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಪುರುಷರ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನ್ನಾಡುವಾಗ ಪುರುಷ ಜೋಡಿ ಸೀನಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು; ಪುರುಷನ ಒಂಟಿಸೀನು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಸೀನಿದರೆ ವಜ್ರಾಯಸ್ಸು, ಕೋಟಿಯಾಯಸ್ಸು- ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಂತೆ.

ಒಂಟಿ ಸೀನು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಶುಭವಲ್ಲ - ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾನೆ; ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ನಡೆದರೆ ಅನಾಹುತವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

ಮಱುದೊಮ್ಮೆ ನಡೆವುತ | ಸಹಕನೆ ಸೀತರೆ

ಬೆಹಿತವೊಲು ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲದೊಡೆ - ತನ್ನ ತಾ

ನಿಹಿದು ಕೊಂಡಂತೆ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೧೧೦, ವ ೯೨೬)

ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂಟಿ ಸೀನು ಕೇಳಿದ ತತ್ಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲಬೇಕು, ನಿಲ್ಲದೆ ಪಯಣವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಂದುಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಎದುರೇ ಸೀತರೆ ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು, ನಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದರೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡದಂತಾಗುತ್ತದೆ (ವ ೯೨೭) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಬಲಗಡೆ ಸೀತರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ; ಎಡಗಡೆ ಸೀತರೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದು - ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೀಗೆಂದಿದ್ದಾನೆ:

ಎಡಬಲನೆನಬೇಡ | ಒಡನೆಬಹುನೆನಬೇಡ

ಕಡು ದೂರ ಸಾರೆಯೆನಬೇಡ | ಸೀತರೊಂ

ದಡಿಯಿಡಬೇಡ ಪರಮಾರ್ಥ || (ಪು ೧೧೧, ವ ೯೨೮)

ಸೀತಾಗ ಮುಂದೆ ಅಡಿಯಿಡಬೇಡೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸೀನಿನ ಬಗೆಗೆ ಭಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಪಯಣಕ್ಕೆ ಸೀನೆ ಭಯಮಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ' (ವ ೯೨೯) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸೀನು ಶುಭ- ಎಂಬ ಗಾಡೆಯನ್ನೇ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: 'ಒಮ್ಮೆ ಸೀತರೆ ಹೊಲ್ಲ | ಇಮ್ಮೆ ಸೀತರೆ ಲೇಸು' (ವ.೯೩೦). ಸರ್ವಜ್ಞ ಸೀನಿನ ಶುಭಾಶುಭವನ್ನು ಕುರಿತು ಐದು ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮಾಡದೆ ಹಸಿದು ಮಲಗಬಾರದು : ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾನೆ ತನ್ನ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ:

ನಿದ್ರೆಗಳು ಬಾರವು | ಬುದ್ಧಿಗಳು ತೋರುವು
ಮುದ್ದಿನ ಮಾತು ಸೊಗಸವು - ಕೂಳೊಂದು
ಮುದ್ದೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಪರಮಾರ್ಥ||

(ಪು ೧೧೨, ವ ೯೩೫)

ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಮಾಡದೆ ಮಲಗಿದರೆ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಈ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ - ಊಟ ಮಾಡದೆ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿದರೆ ನಿದ್ರೆ ಬಾರದು, ಬುದ್ಧಿ ತೋರದು. ಯಾರೇ ಹಿತವಾಗಿ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೂ ಹಿಡಿಸದು. ಈ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಯು ತಪ್ಪಿದರೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊಟದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆಗೆ ಇದ್ದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಮಾತೆ ಇತ್ತಿತ್ತ ಬಾ ಅನ್ನದು, ಮಾತೆ ಅತ್ತತ್ತ ಹೋಗು ಅನ್ನದು ಎಂಬ ಗಾದೆಯು ಮಾತಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತಿದೆ. ಹಿತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಮೆಚ್ಚಿ 'ಬನ್ನಿ ಈ ಕಡೆ' ಎಂದು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಕೂರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾತು ಕಠೋರವಾಗಿದ್ದರೆ 'ಹೋಗಯ್ಯ ಆ ಕಡೆ' ಎಂದು ದೂರವಿರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಲೋಕಾರೂಢಿ. ರೂಢಿಗತ ವರ್ತನೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ವಚನ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮಾತಿಂದ ನಗೆನುಡಿಯು| ಮಾತಿಂದ ಕೊಲೆಹಗೆಯು

ಮಾತಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೆಯುಪಚಾರ -ಲೋಕಕ್ಕೆ

ಮಾತೆ ಮಾಣಿಕವು ಸರ್ವಜ್ಞ|| (ಪು ೧೧೯, ವ ೯೨೬)

ಹಿತವಾಗಿ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರೆ ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸು ಹರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ, ನಗೆ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಆಡಿದ ಮಾತು ಕಠೋರವಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ದ್ವೇಷ ಬಲಿತು ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾತಿಂದ ಸರ್ವೋಪಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವುದುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾತೆ ಮಾಣಿಕ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಈ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಒಬ್ಬರ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಜನಪದರೆಂದೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಂಗಿನ ಕೂಳನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಿರಕಂಡು ತಿಂದರೂ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಲಿ ತಿನ್ನಬೇಕು (ಉಚ್ಚೆ ಕುಡಿದರೂ ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಲಿ ಕುಡಿಬೇಕು) ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳಿವೆ. ಒಬ್ಬರ ಋಣ ತನಗೆ ಬೇಡ - ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಉಳ್ಳವರು ಜನಪದರು. ಜನತೆಯ ಈ ಧೋರಣೆಯು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಹಂಗಿನ ಹಾಲಿಂದ | ಹಿಂಗದಂಬಲಿ ಲೇಸು

ಭಂಗಬಟ್ಟುಂಬ ಬಿಸಿಗಿಂತ - ಭಿಕ್ಷದ

ತಂಗುಳವೆ ಲೇಸು ಸರ್ವಜ್ಞ|| (ಪು ೧೧೯, ವ ೯೨೮)

ಹಂಗಿನ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಂಬಲಿ ಕುಡಿಯುವುದು ಮೇಲು, ಭಂಗಪಟ್ಟು ಉಣ್ಣುವ ಬಿಸಿಗಿಂತ ಭಿಕ್ಷದ ತಂಗುಳು ತಿನ್ನುವುದು ಮೇಲು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಒಬ್ಬರ ಹಂಗು ಬೇಡ ಎಂಬ ಜನಪದ ಆಶಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಚನ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ನಂಬಿಕೆ, ಗಾದೆ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಜನಪದರ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಪದ ಬದುಕನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಮೊದಲೊಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಸಹ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನ -ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪದರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಾವು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ, ನಿರರ್ಶನವಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಲು ಅವು ಬದುಕಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಪದ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಗಾದೆಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಜನಪದ ಗಾದೆಗಳು

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಾದೆಗಳು

೧. ನಾಗಮಂಗಲಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಯಾವುದು	೧. ಊರಿಗೆ ದಾರಿಯು ನಾರು
ಅಂದ್ರೆ ನಾಲಿಗೆನೇದಾರಿ	ತೋಟದರೇನು(ವ ೪೦)

೧. ಅ) ಕಾಯಾರೋ ಸಂತೇಲಿ ನಾಯ್ಗೇನ ಯಾಪಾರ?
- ಆ) ಕಾಯಾರೋ ಸಂತೇಲಿ ನಾಯಿಗೆ ಏನು ಅಗ್ರ ಅಂದ್ರೆ ಕರಟ ಕನರುವುದೇ ಅಗ್ಗ.
೨. ಶ್ವಾನ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತಾನು ಮೆಲಬಲ್ಲುದೇ (ವ ೮೭)
೩. ಮುನಿವಂಗೆ ಮುನಿಯದಿರು (ವ ೮೮)
೪. ಅ) ಗಂಗೆಗೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ (ವ ೧೧೫)
ಆ) ಏಳಿಗೆಯಲಿ ಹರಿವ ಜಲ ಶುದ್ಧ (ವ ೨೦೪)
೫. ಒಂದೊಂದು ಹನಿ ಬಿದ್ದು | ನಿಂದಲ್ಲಿ ಮಡುವಕ್ಕು (ವ ೧೨೬)
- ೬, ೭ ಜಾತಿಗೆ ಜಾತಿ ವೈರಿ | ನೀತಿ ಮೂರ್ಖಿಗೆ ವೈರಿ (ವ ೨೦೩)
೮. ಕಣದಿಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ದಂತೆಯಕ್ಕು (ವ ೨೨೮)
೯. ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ತಣವಿಲ್ಲ (ವ ೩೩೮)
೧೦. ಅಂತಿರ್ದರಿಂತಿರ್ದ | ರೆಂತಿರ್ದರೆನಬೇಡ ಕುಂತಿಯಣುಗರು ತಿರಿದರು (ವ ೪೩೪)
೧೧. ಶಿವನಿರಿಸಿದಂತಿಹುದೆ ಲೇಸು (ವ ೪೪೫)
೧೨. ಅಕಾರಣ ನಗೆ ಹೊಲ್ಲ (ವ ೮೬೯)
೧೩. ನೀಚರ ಕೆಳ ಹೊಲ್ಲ (ವ ೧೦೪೪)
೧೪. ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಸಿಯನಣ್ಣವಂತೆ (ವ ೧೦)
೧. ಬಿಸಿಗೆ ಬಿಸಿಯೇ ಮದ್ದಲ್ಲ
೪. ಹರಿಯೋ ನೀರಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲ
೫. ಹನಿಗೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ
೬. ಜಾತಿಗೆ ಜಾತಿ ವೈರಿ ನೀರಿಗೆ ಪಾಚಿ ವೈರಿ
೭. ಜಾತಿಗೆ ಜಾತಿ ಮೂಲ ನೀರಿಗೆ ಪಾಚಿ ಮೂಲ
೮. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗೋನು ಕತ್ತಿ ಮರೆತಂತೆ
೯. ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿ ನೀರು ಹುಡುಕಂಡು ಹೋಯ್ತಂತೆ.
೧೦. ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕುಂತಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲ.
೧೧. ಬಡವ ನೀ ಮಡಗಿದ ಹಾಗಿರು
೧೨. ಹಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟೆಯೋ ಹದಗೆಟ್ಟೆಯೋ
೧೩. ಅಲ್ಪರ ಸಂಗ ಅಭಿಮಾನ ಭಂಗ
೧೪. ಬೆಳೆಯುವ ಪೈರು ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಗಾದೆ ರೂಪದ ತ್ರಿಪದಿಯ ಪಾದಗಳು

೧. ದಿಟವೆ ಪುಣ್ಯದ ಪುಂಜ | ಸಟೆಯೆ ಪಾಪದ ಬೀಜ (ವ ೨೭)
೨. ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜನನು | ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಹನುಮಂತನು (ವ ೨೩)
೩. ನರರ ಬೇಡುವ ದೈವ ವರವೀಯ ಬಲ್ಲವೇ (ವ ೯೦)
೪. ಭಕ್ತಂಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಂಟೆ (ವ ೧೧೩)
೫. ಗಾದೆಯ ಮಾತೇಕೆ (ವ ೧೦೭)
೬. ಜ್ವರವಾದ ಮನುಜಂಗೆ | ನೊರೆ ಹಾಲು ಕಹಿಯಕ್ಕು (ವ ೧೫೪)
೭. ಕುಣಿ ಕಬ್ಬಿನೊಳ ಹೊಕ್ಕು | ಅಣಿವುದೇ ತನಿರಸವ (ವ ೨೪೦)
೮. ಅಟ್ಟಪಾಕದ ರುಚಿಯ ಸಟ್ಟುಗ ಬಲ್ಲುದೇ (ವ ೨೩೫)
೯. ಕೊಡುವಾತನೇ ಮೃಡನು | ಪಡೆವಾತನೇ ನರನು (ವ ೩೭೧)
೧೦. ಘಟವನೆಚ್ಚದಿರು (ವ ೨೮)
೧೧. ತನ್ನ ನೋಡಲಿಯೆಂದು | ಕನ್ನಡಿ ಕರೆವುದೇ (ವ ೧೭೩)
೧೨. ಅರ್ತಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ | ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಹೊಲೆಯಿಲ್ಲ (ವ ೨೧೧)
೧೩. ಜಾಣೆಯ ನುಡಿಲೇಸು | ವಿಣೆಯ ದನಿಲೇಸು (ವ ೮೦೭)

ಒಗಟುಗಳು :

ಬುದ್ಧಿಗೆ ಕಸರತ್ತನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವು ಒಗಟುಗಳು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಒಗಟುಗಳು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಲ್ಲಿ ಜನ ಕಲೆತು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಕೆಲವರು ಒಗಟನ್ನು ಒಡ್ಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಒಗಟನ್ನು ಒಡೆಸುವ ಅಂದರೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಗಟು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಾಸ, ಅನುಪ್ರಾಸ, ರೂಪಕ, ಉಪಮೆಗಳು ಮನಕ್ಕೆ ಮುದ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಒಗಟುಗಳ ರಚನೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಒಗಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಾರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಒಗಟುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ತ್ರಿಪದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಒಗಟುಗಳ ಪರಿಚಯ ಪ್ರಭಾವ ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಆಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಆತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯೊಡನೆ ಬೆರೆತವನಾಗಿದ್ದ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಎನ್ನಬಹುದು. 'ಪರಮಾರ್ಥ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಒಗಟೆಯ ಪದ್ಧತಿ' ಎಂಬ ಭಾಗವಿದೆ. ಇಡೀ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗಲೂ ಕೆಲವು ಒಗಟುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ; ಒಗಟಿನ ರೂಪದ ವಚನಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 'ಒಗಟೆಯ ಪದ್ಧತಿ'ಯಲ್ಲಿ ೪೨ ಒಗಟು ವಚನಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯದು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಒಗಟಿನ ಉತ್ತರಗಳು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸರ್ವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಾನ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳಿಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಜನಪದ ಒಗಟುಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿದ್ದರೂ ಖಚಿತವಾದ ಛಂದಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಒಗಟುಗಳು ತ್ರಿಪದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ನನಗೆ ಉತ್ತರ ಗೊತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಒಗಟು ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ಕಾಲಿಲ್ಲವೇ ಹರಿಗು | ತೋಳಿಲ್ಲದೇ ಹೊಣುಗು
ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲದುಲಿವುದು- ಕವಿಕುಲದ
ಮೇಲುಗಳು ಪೇಳಿ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೫೬, ವ ೪೫೬)

ಉತ್ತರ - ನದಿ

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಒಗಟುಗಳು

ಜನಪದ ಒಗಟುಗಳು

೧. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣು | ನೆತ್ತಿಯಲಿ ಚಂಡಿಕೆ
ತುತ್ತದ ಹಿಡಿದು ತರುತಿಹುದು - ಕವಿಜನದ
ಮೊತ್ತವಿದ ಹೇಳಿ ಪರಮಾರ್ಥ||
(ಪು ೫೮, ವ ೪೭೪)

ಉತ್ತರ : ನವಿಲು

೧. ಎತ್ತಲಾರದ ಬಾಲ
ಸುತ್ತ ನೋಡಿದರೂ ಕಣ್ಣು
ಹುತ್ತದ ಹುಳು ತಿಂದು
ಜೀವಿಸುವುದು.

೨. ಹಲ್ಲಿವೆ ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ | ಸೊಲ್ಲಿದೆ ಸೋಜಿಗವಿಲ್ಲ
ಕೊಲ್ಲದೆ ಮೃಗವ ಹಿಡಿತಿಹುದು - ಲೋಕದೊಳಿ
ಗೆಲ್ಲ ತಾವಿಹುದು ಪರಮಾರ್ಥ||
(ಪು ೫೮, ವ ೪೭೭)

ಉತ್ತರ : ಬಲೆ

೩. ನೆತ್ತಿಯಲುಂಬುದು | ಸುತ್ತಿಬರುತೂಳ್ಳುದು
ಕಿತ್ತಿ ಬಿಸಾಡಲೆರಡಹುದು - ಕವಿಜನದ
ಮೊತ್ತವಿದ ಹೇಳಿ ಪರಮಾರ್ಥ
(ಪು ೬೦, ವ ೪೮೭)

೩.ಅ) ಎರಡು ಚಕ್ರವುಂಟು
ಗಾಡಿ ನಾನಲ್ಲ;
ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳುಂಟು
ಪಕ್ಷಿ ನಾನಲ್ಲ
ಬಾಯುಂಟು ಕರುಳಿಲ್ಲ
ಪ್ರಾಣಿ ನಾನಲ್ಲ

ಆ) ಗಿರಗಿರನೆ ತಿರುಗ್ಗದೆ
ಚಕ್ರವಲ್ಲ;
ಅದಕೆರಡು ಕೊಂಬುಂಟು
ಮೃಗವಲ್ಲ

ಇ) ತೇರು ಎಳೆಯುತ
ಹೂವು ಉದುರುತ

ಉತ್ತರ : ಬೀಸೋಕಲ್ಲು

ಜನಪದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು ಇತರರ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ 'ಸರ್ವಜ್ಞಕವಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಒಗಟಿನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಿವೆ :

೪. ಕಲ್ಲರಳಿ ಹೂವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಾಗಿ
ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳಿ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಉತ್ತರ : ಸುಣ್ಣದ ಹರಳು

೫. ಕಾಲುಂಟು ನಡೆಯದದು ಮೂಲೆಯಲಿ
ಕಟ್ಟಿಹುದು ಬಾಲಕರ ಸೊಮ್ಮೆ ಹೊಣುವುದು
ಕವಿಗಳಲಿ ಬಾಲರಿದ ಪೇಳಿ

೫. ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುಂಟು
ಮೃಗವಲ್ಲ;
ಹಾರೋದುಂಟು
ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲ

ನಾನು ಕೂಸುಗಳನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಸುವ ಹಾಗೆ ಬೇರೆ
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ

ಉತ್ತರ : ತೊಟ್ಟಿಲು

೬. ಅರೆವ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮರವು ಹುಟ್ಟಿದಕಂಡೆ
ಮರದ ಮೇಲೆರಡು ಕರಕಂಡೆ ವಾಸನೆಯು
ಬರುತಿಹುದು ಕಂಡೆ

ಉತ್ತರ : ಸಾಣೆಕಲ್ಲು

೭. ಕಾಲಲ್ಲಿ ಕೊಂಬುಂಟು ಬಾಲದ ಪಕ್ಷಿಯದು
ಹಾರುವುದು ಹದ್ದಲ್ಲ ಕವಿಗಳಲಿ
ಬಾಲರಿದ ಹೇಳಿ ಸವಜ್ಜ

೭. ಆಕಾಶದಲಿ
ಹಾರಾಡುವುದು
ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲ ಕೊಂಬುಂಟು-
ಎತ್ತಲ್ಲ ಬಾಲವುಂಟು
ಹನುಮಂತನಲ್ಲ ಮೇಲೆ
ಉತ್ತರ : ಗಾಳಿಪಟ

೮. ಹಲ್ಲುಂಟು ಮೃಗವಲ್ಲ ಸೊಲ್ಲು
ಸೋಜಿಗವಲ್ಲ ಕೊಲ್ಲುವುದು
ತನ್ನ ನಂಬಿದರ ಇದನರಿದು
ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳಿ ಸವಜ್ಜ

ಉತ್ತರ : ಗರಗಸ.

೯. ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ,
ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವಗೆ ಸಲೆ
ಘಳಿಗೆ ಜಾವವಿವವನ-

೯. ಹಲವು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ
ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟವಿದೆ
ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೆ

ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲ
ನೋಡ ಪರಮಾರ್ಥ
(ಪು ೧೨೧, ವ ೯೯೫)

ಜಾರುವುದು ಮೊಲೆ
ಇಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸರ
ಕಡೆಗೆ

ಉತ್ತರ : ಹುಂಜ

ಒಗಟಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಕೆಲವು ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಸವಜ್ಞನ 'ಪರಮಾರ್ಥ'
ದಲ್ಲಿವೆ.

ಕೊಟ್ಟುದ ಬೇಡನು! ಸುಟ್ಟನು ಮುಜೂರ
ಬಟ್ಟೆಯು ನಾಲ್ಕು ಪದ ಮೂಱು- ಅವನೂರು
ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೩೩, ವ ೨೯೩)

ಬಿಂದು ನಾದವ ನುಂಗಿ | ಇಂದು ರವಿಯನು ನುಂಗಿ
ಸಂದಿರ್ದ ಮನವ ನಿಜ ನುಂಗಿ- ದಾ ಯೋಗಿ
ಇಂದುಧರನಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು. ೩೮, ವ. ೨೯೭)

ಮೊಲೆಯಿಲ್ಲದಾವು ತಾ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುವುದು
ಸ್ಥಲ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕಣ್ಣುದುಂಬ ಯೋಗಿಯ
ಕುಲನಾಶವೆಂದ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೩೮, ವ ೨೯೮)

ಹುಟ್ಟಿದ ತಾಯಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೊಬ್ಬ
ಹುಟ್ಟಿಯು, ತಾಯನವಕೊಂದ - ತಾಸತ್ತು
ಹುಟ್ಟಿದೇ ಹೋದ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೩೯, ವ ೩೧೦)

ಆನೆ ಮುಕುರದೊಳಡಗಿ! ಭಾನು ಸರಸಿಯೊಳಡಗಿ
ನಾನೆನ್ನ ಗುರವಿನೊಳಡಗಿ - ಸಂಸಾರ
ತಾನೆತ್ತಣದು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೨೫, ವ ೧೮೯)

ತೆಂಗು ಬಟ್ಟಲ ನುಂಗಿ ಮುಂಗುಲಿಯ ಮೊಲ ನುಂಗಿ
ಗಂಗೆ ಗೌರಿಯರ ಹರ ನುಂಗಿ - ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಭಂಗ ಹೋಯಿತ್ತು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೪೧, ವ ೩೨೪)

ಮುತ್ತೊಡೆದು ಹತ್ತಿತ್ತು | ಮತ್ತಾನೆ ಸತ್ತಿತ್ತು
ಹುತ್ತವನೇಱಿ ನರಿಕೂಗೆ - ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಕತ್ತಲೆಯಾಯ್ತು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೪೧, ವ ೩೨೫)

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆ ಅಧಿಕವಾದಾಗ ಅವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಒಗಟಿನ ರೂಪ ಧರಿಸಿವೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. “ತೆಂಗು ಬಟ್ಟಲ ನುಂಗಿ....” ಎಂಬ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಯು ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫರ- ‘ಕೋಡಗನ ಕೋಳಿ ನುಂಗಿತ್ತ’ ಎಂಬ ಗೀತೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ಒಂಬತ್ತು ತಲೆ! ಸಂದ ತೋಳಿಪತ್ತು
ಒಂದಾಗಿ ಬಂಧು ಸಹ ಮಡಿದ - ಪ್ರಾರಬ್ಧ
ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೫೦, ವ ೪೦೫)

ಇದು ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ತ್ರಿಪದಿ. ಸರ್ವಜ್ಞನು ಹತ್ತು ತಲೆಯ ರಾವಣನು ಬಂಧು ಸಹಿತವಾಗಿ ಮಡಿದ. ವಿಧಿ ಬರಹವ ತಪ್ಪಲಾಗದು ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಗಟಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಜನಪದ ಕೃಷಿ :

ಮಳೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಸಸಿಗಳನ್ನು ನಾಟಿ ಮಾಡುವುದು ಸಹಜ. ಕೃಷಿ ಅನುಭವ ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ‘ನಾಟಿಯ ಕೈಗೆ ಮಳೆಯಾಸೆ’ (ವ ೬೭೯) ಕೃಷಿಯ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲಾಗದು.

ಕೃಷಿ ಜನಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಚನವೊಂದು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ:

ದಂಡಿಗೆಯಿಲ್ಲದರಸು | ಕೊಂಡವಿಲ್ಲದ ಹೋಮ
ಭಂಡಿಯಿಲ್ಲದವನ ವ್ಯವಸಾಯ - ತಲೆ ಹೋದ
ಮುಂಡದಂತಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೧೦೨, ವ ೮೫೬)

ಅರಸಾದವನಿಗೆ ರಾಜದಂಡ, ಹೋಮಕ್ಕೆ ಕೊಂಡ, ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಂಡಿ ಶೋಭೆ, ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ದಂಡಿಗೆ, ಕೊಂಡ, ಬಂಡಿ ಇವು ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿರದಂತೆ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯವಾದವು. ಅವುಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಡದಂತೆ- ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಕೃಷಿ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯು ರೈತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಫಲವತ್ತಾಗಿಸಲು ಗೊಬ್ಬರ - ಗೋಡು ಹೊಡೆಯಲು ಬಂಡಿ ಬೇಕು. ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಫಸಲನ್ನು ಕಟಾವು ಮಾಡಿ ಹೇರಲು ಬಂಡಿ ಬೇಕು. ಒಕ್ಕಣೆ ಮಾಡಿದ ದವಸಧಾನ್ಯವನ್ನು ತಂದು

ಮನೆಗೆ ತುಂಬಲು ಗಾಡಿ ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಬಂಡಿಯಿಲ್ಲದ ಬೇಸಾಯ ಬರಿ ಬಂಡಾಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹುಲುಸಾಗಿ ಹೇಗೆ ತೆಗೆಯಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

ಉತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹರಗುವುದು! ಬಿತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹರಗುವುದು
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹರಗಿ ಕಳೆ ತೆಗೆದು - ಬೆಳೆಯೆ ತ
ನ್ನೆತ್ತರ ಬೆಳೆವ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೧೨೩, ವ ೧೦೦೯)

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮೇಲೆ ಹರಗಬೇಕು, ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ಹರಗಬೇಕು. ಹರಗಿ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಬೆಳೆ ಆಳೆತ್ತರ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ- ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಅಳೆಯಿಲ್ಲದೂಟ ಹೆಮ್ಮಳಿಯಿಲ್ಲದಾರಂಬ
ಬಳೆಯಿಲ್ಲದವಳ ನಳಿದೋಳು - ದೊಂಬರ
ಗಳೆ ಮುಱಿದಂತೆ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೭೬, ವ ೬೨೩)

ಅಳತೆಯಿಲ್ಲದ ಊಟ ಹೆಮ್ಮಳಿಯಿಲ್ಲದ ಆರಂಬ ಬಳೆಯಿಲ್ಲದವಳ ನಿಡಿದೋಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಮಿತಿಮೀರಿ ತಿಂದರೆ ಅಜೀರ್ಣ, ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಆರಂಬ ಚೆನ್ನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಿಡಿದೋಳಿದ್ದರೂ ಬಳೆಯಿಲ್ಲ - ಅಂದರೆ ವಿಧವೆ ಬಾಳು ಗೋಳು. ಗಳೆಯೇ ಆಟಕ್ಕೆ ದೊಂಬರಿಗೆ ಆಧಾರ. ಅದು ಮುರಿದರೆ ಆಟವಾಡಲಾಗದು, ಬದುಕು ದುರ್ಭರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾದೃಶ್ಯ ಮೆಚ್ಚುವಂತಿದೆ.

ಮಳೆ ಬಗೆಗೆ: ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಮುಗಿಲೆದ್ದರೆ ಖಂಡಿತ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿಲು ಝಳ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ ಕೆಂದೂಳೆದ್ದರೆ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಾಳಿ ಎದ್ದರೆ ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತದೆ - ಮೊದಲಾಗಿ ಮಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳಿವೆ. ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಮಳೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಮಳೆ ಬಾರದಿರುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮಳೆ ಬಾರದಿರುವುದರ ಬಗೆಗೆ - ‘ಕತ್ತೆಯ ಬಣ್ಣ ಮುಗಿಲಾಗೆ -ಮಳೆ ತಾನು ಎತ್ತಣದಯ್ಯ’ (ಪು ೬೧, ವ ೪೯೯), ‘ವಾಯು ನೈರುತ್ಯನೊಡಗೂಡೆ-ಮಳೆ ತಾನು ವಾಯುವೇ ಅಕ್ಕು’ (ಪು ೬೧, ವ ೫೦೦) -ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಮಳೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ

ಅಳಿವಣ್ಣದಾಕಾಶ! ಗಿಳಿವಣ್ಣದ ಮುಗಿಲು

ಅಳಿವಳಿದು ಅರ್ಕನುದಯಿಸಲು - ಮಳೆ ತಾನು

ತಳುಕದೇ ಬಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೬೧, ವ ೫೦೧)

ದುಂಬಿ ಬಣ್ಣದ ಆಕಾಶ, ಗಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಮೋಡ, ಮುಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿ ರವಿ ಹೊಳೆಯಲು
ಮಳೆ ತಪ್ಪದೇ ಬರುತ್ತದೆ- ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. 'ವಾಯು ವಾಯುವ ಕೂಡೆ,
ವಾಯು ಹೆಮ್ಮಳಿಯಕ್ಕು' (ಪು ೬೧, ವ ೫೦೦) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಸರ್ವಜ್ಞನು ಮಳೆ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ತ್ರಿಪದಿಗಳು 'ಪರಮಾರ್ಥ'ದ
'ಜ್ಯೋತಿಷ ಪದ್ಧತಿ' ಭಾಗದಲ್ಲಿವೆ.

ಮಡಿ: ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರ 'ಮಡಿ -ಮೈಲಿಗೆ' ಆಚರಣೆಯು ಜನಪದರ
ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ, ಸಾಕಷ್ಟು ನೋವನ್ನೂ ನೀಡಿದೆ. ಮಡಿಯನ್ನು ಕುರಿತು
ಸರ್ವಜ್ಞ ವ್ಯಂಗ್ಯಪೂರಿತ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ:

ಮುಟ್ಟಲು - ಹೊಲೆಯೊಳಗೆ! ಹುಟ್ಟುವುದು ಜಗವೆಲ್ಲ

ಮುಟ್ಟಬೇಡೆಂದು ತೊಲಗುವ - ಹಾರುವನು

ಹುಟ್ಟಿದನೆಲ್ಲಿಂದ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೬೪, ವ ೫೨೬)

ಮಡಿ ಮಡಿ ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹಾರುವ ಹಾರುವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡ
ಸರ್ವಜ್ಞ, ಮುಟ್ಟದೆ ಅವರು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂದು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ
ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಾನತ್ತ್ ಇರಬಾರದು: ನಾನತ್ತ್ ಎಂದರೆ ಅಹಂಕಾರ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಾನತ್ತ್
ಇರಬಾರದು ಎಂಬುದು ಜನಪದ ಆಶಯ. ಅಹಂಕಾರ ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ
ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಹಂಕಾರಿಗಳನ್ನು ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಈ
ಆಶಯವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಪರಮಾರ್ಥ'ದ 'ಐಕ್ಯಸ್ಥಲ'ದಲ್ಲಿ
ನಾಲ್ಕೆಡು ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನತ್ತ್ ಅಳಿದಾಗ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಲು
ಸಾಧ್ಯ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಪುನರ್ ಜನ್ಮದ ಬಗೆಗೆ: 'ಒಬ್ಬರ ಋಣ ನಮಗ್ಯಾಕೆ'; 'ನಿನ್ ಋಣವ ಈ
ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತೀರಿಸೋಕೆ ಆಗದಿದ್ರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ತೀರಿಸಿನಿ'; 'ನಿನ್

ಋಣವ ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ತೀರಿಸಿನಿ'- ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳು
ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿವೆ. ಜನಪದರು ಪುನರ್ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ
ಇರಿಸಿದ್ದರೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪುನರ್ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ
ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ:

ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವರೆಂಬ! ಮಿಥ್ಯದ ನುಡಿಯೇಕೆ

ಬಿತ್ತಿದರೆ ಬೀಜ ಬೆಳೆವಂತೆ - ವೃಕ್ಷ ತಾ

ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವುದೆ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೨೫, ವ ೧೮೫)

'ಸತ್ತವರು ಎದ್ದು ಬಂದರಾ?'; 'ಸತ್ತವರು ಇತ್ತಲೋ ಅತ್ತಲೋ, ಅದ
ಯಾರು ಕಂಡಿದ್ದರು' - ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜನಪದರು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಈ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪುನರ್ ಜನ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಜನಪದಕ್ಕೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ
ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಪುನರ್ ಜನ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಧ್ವಂದ್ವವಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ತಾಂಬೂಲದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ: ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲ ಗೌರವದ
ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಂಬೂಲ ಅಥವಾ ವೀಳ್ಯಕ್ಕೆ
ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಜನಪದರು ತಾಂಬೂಲ ಪ್ರಿಯರು. ತಾಂಬೂಲ ಸೇವನೆ ರಸಿಕತೆಯ
ಸಂಕೇತ. ತಾಂಬೂಲ ಮೆದ್ದರೂ ಬಾಯಿ ಕೆಂಪಾಗದವರು - ಹಣವನ್ನು
ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ, ತುಟಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಂಪಾದವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚು - ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗಳಿವೆ.
ಸರ್ವಜ್ಞ ತಾಂಬೂಲ ಸೇವಿಸಿದ ಬಾಯನ್ನು ಕುರಿತು-

ಎಲೆಯ ಮೆಲ್ಲದ ಬಾಯಿ! ತಲೆಯ ಹೊಯಿದಂತಿಕ್ಕು

ಎಲೆ ಮೆದ್ದು ಬೀದಿ ಸುಳಿದರೆ - ಈರಯ್ಯ

ತಲೆಯನಂತಿಕ್ಕು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೧೦೧, ವ ೮೪೯)

ಎಲೆಯ ಮೆಲ್ಲದ ಬಾಯಿ! ಹಲವನೋದದ ಬಾಯಿ

ಸಲೆ ನೀಲಕಂಠನ ನೆನೆಯದವನ ಬಾಯಿ

ಬಿಲದ ಬಾಯಿಂದ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೧೦೧, ವ ೮೫೦)

ಎಲೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲದಬಾಯಿ ತಲೆ ಹೊಯ್ದಂತೆ, ತಾಂಬೂಲ ಸೇವಿಸಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ
ಸುಳಿದರೆ ಹತ್ತು ತಲೆಯವನಂತೆ ಎಂದೂ ಎಲೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲದ ಬಾಯಿ ಓದದ
ಬಾಯಿ, ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸದವನ ಬಾಯಿ ಬಿಲದ ಬಾಯಿ - ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

ಅಂಬಲಿ: ಜನಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ಅಂಬಲಿ ಊಟ. ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ರಾಗಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ (ಅಸಿಟು) ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕುಡಿದರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ತಂಪು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅಥವಾ ನಂಬಿಕೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಿದೆ. ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸರ್ವಜ್ಞ - 'ಕೆಟ್ಟ ಹಾಲಿಂದಲತಿ ಕಷ್ಟದಂಬಲಿ ಲೇಸು' (ಪು ೯೧, ವ ೭೫೩) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. 'ಅಂಬಲಿಯೋ ತುಂಬೆ ಸೊಪ್ಪೊ, ನಮ್ಮನೆಲಿ ಇದ್ದದ್ದ ಉಣ್ಣುಕಂಡು ಗಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು'- ಗೌರವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆ ಇಂದೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬನೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆ: ಸರ್ವಜ್ಞನು ಜನತೆಯ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹಲವಾರು ರೋಗಗಳು ಜನತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿವೆ. ರೋಗ ಬಂದೀತೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದಲೇ ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಾದವರೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಅಂಥವರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೀಗೆಂದಿದ್ದಾನೆ:

ಬಂದೀತು ರೋಗವೆಂದೆಂದು ನರಳಲು ಬೇಡ
ಬಂದುದನುಂಡು ಸುಖಿಯಾಗು -ರೋಗ ಬಂ
ದಂದಿಗೇ ನರಳು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೨೯, ವ ೨೨೦)

'ಬಂದದ್ದ ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕು'; 'ನಾವು ತಂದದ್ದ ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು' ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ಕೇಳಬಹುದು. ರೋಗ ಬಂದೀತೆಂದು ಅಂಜಿ ನರಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಬಂದದ್ದ ಅನುಭವಿಸಿ ಸುಖಿಯಾಗಬೇಕು; ರೋಗ ಬಂದಾಗ ನರಳಿ ನೋವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು - ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಮುಖ್ಯವಾಗಬೇಕು; ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಬಾರದು, ಸರ್ವಜ್ಞ ಆಡಂಬರವನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ-

ಎತ್ತು ಗಾಣವ ಹೊತ್ತು! ಸುತ್ತಿ ಬಂದರೆ ಏನು
ಚಿತ್ತದಲಿ ಶಿವನ ನೆನೆಯದೊಡೆ - ದೇಗುಲವ
ಸುತ್ತಿ ಫಲವೇನು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೨೧, ವ ೧೫೯)

ಮನಸಾರೆ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೆ ಜನ ಮೆಚ್ಚಲೆಂದು ಗುಡಿ ಸುತ್ತಿ ಬಂದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ, ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಡಂಬಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

ಲೋಕ, ಲೋಕಜೀವನ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಸೋಲಿಗೂ ಕಾರಣ.

ಏನಾದರೇನಯ್ಯ! ತಾನಾಗದನ್ನಕ
ತಾನಾಗಿ ತನ್ನನಱಿದಡೆ- ಲೋಕ ತಾ
ನೇನಾದಡೇನು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೨೮, ವ ೧೯೨)

ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆದವನಿಗೆ ಲೋಕದ ಚಿಂತೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಶಬ್ದಗಳು - ಅವುಗಳ ಇಂದಿನ ಅರ್ಥ:

- ಅ
- ಅಡು - ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು
 - ಅಂಜನ - ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಮುಲಾಮು
 - ಅಂದಣ - ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಮೇನೆ
 - ಅಚ್ಚಿಗ - ತೀವ್ರವಾದ ವ್ಯಥೆ, ಶ್ರಮ, ಅಪಾಯ
 - ಅಲಗು - ಖಡ್ಗ, ಆಯುಧದ ಅಂಚು
 - ಅಣಲು - ಬಾಯಿಯ ಒಳಭಾಗ
 - ಅಂಬಲಿ - ರಾಗಿ ಅಸಿಟಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ದ್ರವರೂಪದ ಆಹಾರ.
- ಆ
- ಆವಿಗೆ - ಆವಗೆ, ಹೆಂಚು, ಮಡಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸುಡುವ ಕುಂಬಾರರ ಒಲೆ
 - ಆವು - ಆಕಳು, ಹಸು
- ಇ
- ಇಂಗುಳ - ಇಂಗುದೀ ವೃಕ್ಷ

ಉ

- ಉದರ - ಹೊಟ್ಟೆ
 ಉತುಪತಿ - ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸೃಷ್ಟಿ
 ಉಣ್ಣು - ತಿನ್ನು, ಊಟಮಾಡು
 ಉಂಬಳಿ - ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ನೀಡುವ ಭೂಮಿ, ಕೊಡುಗೆ
 ಉಣುವ - ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ

ಎ

- ಎಣಿಸು - ಭಾವಿಸು, ಲೆಕ್ಕಹಾಕು
 ಎರವು - ಸಾಲ, ಕಡ, ಭೇದಭಾವ
 ಎರಳೆ - ಜಿಂಕೆ, ಚಿಗರೆ
 ಎಸು - ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸು, ಬಾಣ ಹೊಡಿ
 ಎಣೆ - ಸಮ, ಪ್ರೀತಿ
 ಎರೆಯ - ಯಾಚಿಸು
 ಎಡ - ಮರಿ

ಒ

- ಒಮ್ಮನ - ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸು
 ಒಟ್ಟು - ಜೋಡಿಸು
 ಒಕ್ಕಲು - ಮನೆತನ, ಕುಲ, ಒಕ್ಕುವಿಕೆ
 ಒಱಿತೆ - ನೀರು ಜಿನುಗುವ ತಗ್ಗು
 ಒಚ್ಚಕ - ಮೀಸಲು, ನಿಶ್ಚಿತ

ಓ

- ಓತಿರದ - ಪೇರಿಸದ, ಜೋಡಿಸದ, ಸಾಲಾಗಿರಿಸದ
 ಓಡು - ಮಡಕೆಯ ಚೂರು

ಕ

- ಕಂದ - ಮಗು, ಶಿಶು
 ಕೂಪ - ಹಳ್ಳ, ಬಾವಿ
 ಕುದಿ - ಶಾಖದಿಂದ ಉಕ್ಕು, ಅಸೂಯೆ
 ಕಳ - ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಒಕ್ಕುವ ಸ್ಥಳ, ರಣರಂಗ
 ಕಡವಸ - ತೊಗಲು, ಆಜಿನ
 ಕನೆ - ಕನಲು?
 ಕಾಚು - ಖದಿರ ವೃಕ್ಷ, ತಾಂಬೂಲದೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವ ಒಂದು ಸುಗಂಧವಸ್ತು.
 ಕೇಣ - ಕೋಪ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು
 ಕಣ - ಕಳ - ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಒಕ್ಕುವ ಸ್ಥಳ, ಯುದ್ಧರಂಗ
 ಕೋಡಗ - ಕೋತಿ, ಕಪಿ, ವಾನರ
 ಕಾಪು - ಲಂಗೋಟಿ, ಕೌಪೀನ
 ಕಮ್ಮೆ - ಪರಿಮಳ, ಸುಗಂಧಯುಕ್ತ ಗಾಳಿ
 ಕಣಕ - ಕಲಸಿದ ಗೋದಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹಿಟ್ಟು
 ಕಪ್ಪಲಿ - ಕಪ್ಪಲು, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೋಡಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಹಳ್ಳ, ಬೆಡ್ಡ

ಗ

- ಗೊಪೆ - ಗೋರಿ, ಹೆಣ ಊಳುವ ಗುಂಡಿ

ಚ

- ಚೂಳಿ - ಹೆರಳು, ರಾಜಚಿನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುದಿ, ಕೊನೆ

ತ

- ತಡಿ - ದಡ
 ತೊಡರು - ಬೇಡಿ, ಸೇರು

ತೊಡಚಲು - ತೊಡಚು, ಅಡ್ಡಿ

ತೊಗೆ - ತೊವ್ವೆ
ನ

ನೆತ್ತ - ಪಗಡೆ
ಬ

ಬಜ್ಜರ - ನವರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ವಜ್ರ, ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧ, ಸಿಡಿಲು

ಬಣಿತ - ಸಂಭಾಷಣೆ
ಭ

ಭುಜಗ - ಹಾವು, ಸರ್ಪ
ಹ

ಹಂಗ - ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ

ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಜನಪದ ಶಬ್ದಗಳ ಪರಿಚಯ ಅಗಾಧವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಬಳಸಿ ವಚನಗಳಿಗೆ ಶೋಭೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆಲವು ಪದಗಳೂ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ - ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯವೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ವಚನಗಳ ಪ್ರತಿಕಾರರು ಶಿಷ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೌಢಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪದಸಂಪತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿತ್ತು, ಜನಪದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಲಿದಾಡಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಜನಪದ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯಪದಗಳು - ಎರಡೂ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮತ್ತು ಪಂಡಿತರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಪಾತ್ರವಾದವೆನ್ನಬಹುದು.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮೇಲೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ: ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸುದುರ್ದೇಶದಿಂದ ಶರಣರು ವಚನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ವಚನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ಆಡುನುಡಿಯನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಜನಪದರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ

ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆ, ಗಾಡೆ, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಶಿವ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ಭಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಶಿವಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶರಣರು ಬಳಸಿದ ಆಡು ನುಡಿಯೇ ಕಾರಣವಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು. ಸರಳ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಗಹನವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು; ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು, ಅಂತೆಯೇ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡಿತು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ವ, ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಅನಂತರ ಬಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮೇಲಾಗಿ, ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿ

೧. ಹಂಗನ ಎಡಲೇಸು/ ಗಂಗೆಯ
ತಡಿಲೇಸು ಲಿಂಗಸಂಗಿಗಳ ನುಡಿಲೇಸು-
ಶರಣರ ಸಂಗವೇ ಲೇಸು ಪರಮಾರ್ಥ
(ಪು ೧೪, ವ ೧೦೧)
ಶಕುನದ ಹಕ್ಕಿ ಮರಿಲೇಸು, ಗಂಗೆಯ
ದಡಲೇಸು ಲಿಂಗವಂತನ ನುಡಿಲೇಸು,
ಶರಣರ ಸಾಮೀಪ್ಯಲೇಸು ದೇವರ
ದಾಸಿಮಯ್ಯನ 'ಮೃಡ ಭಕ್ತರ
ನುಡಿಗಡಣವೇ ಕಡೆಗೀಲು' ಎಂಬ
ಪಾದದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಈ
ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

೨. ನಡೆವುದೊಂದೇ ಭೂಮಿ/
ಕುಡಿವುದೊಂದೇ ನೀರು ಸುಡುವೊಡೆ
ಕಿಚ್ಚು ಎರಡಿಲ್ಲ- ಜಗವೆಲ್ಲ
ಜಡಗೊಂಬುತಿದೆಕೊ ಪರಮಾರ್ಥ
(ಪು ೬೫, ವ ೫೨೮)

ವಚನಗಳು

ಕಡೆಗೀಲಿಲ್ಲದ ಬಂಡಿ ಹೊಡೆಗೆಡೆಯದೆ
ಮಾಣ್ಣುದೆ
ಕಡೆಗೀಲು ಬಂಡಿಗಾಧಾರ
ಕಡುದರ್ಪವೇರಿದ ಒಡಲೆಂಬ ಬಂಡಿಗೆ
ಮೃಡ ಭಕ್ತರ ನುಡಿಗಡಣವೇ ಕಡೆಗೀಲು
ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ (೧,೩)

ನೆಲನೊಂದೇ ಹೊಲಗೇರಿ, ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ!
ಜಲವೊಂದೇ ಶೌಚಾಚಮನಕ್ಕೆ!
ಕುಲವೊಂದೇ ತನ್ನ ತಾನರಿದವಂಗಿ!
ಫಲವೊಂದೇ ಷಡುದರ್ಶನ ಮುಕ್ತಿಗೆ!
ನಿಲವೊಂದೇ, ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ
ನಿಮ್ಮನರಿದವಂಗಿ (ಪು. ೧೩೦, ವ ೪೭೪)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಯ ಮೊದಲ ಪಾದವು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದ ಮೊದಲು ಎರಡು ಪಾದಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೩. ಜಾರೆಯ ಸುತ್ತಳಲು! ಹಾರೈಸಿ ಪತಿ ಕರೆಯೆ! ಜಾರೆಯದನನಿಂದು ನಗುವಂತೆ - ಜ್ಞಾನಿ ಸಂಸಾರವ ನಗುವ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೨೫, ವ ೧೯೦) ಸರ್ವಜ್ಞನು ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಳಿನುಕರಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

೪. ಸಜ್ಜನಗರ ಧರ್ಮಗಾತ! ಹೆಜ್ಜೆನ ಕೊಡನಂತೆ ದುರ್ಜನರ ಕೂಟವಣು ಮಾತ್ರ - ಒಟ್ಟಲ ಬಜ್ಜರದಂತೆ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೩೫, ವ ೨೭೮) ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದ ಮೊದಲೆರಡು ಪಾದಗಳ ಪ್ರಭಾವವೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೫. ತಪ್ಪ ಸಾಧಿಪ ನೃಪನೊಳಿಪ್ಪವನವನೆಗ್ಗ ಸರ್ಪನ ಹೆಡೆನು ನೆಳಲೆಂದು - ಸಾರಿದ ಕಪ್ಪೆಯೆತಕ್ಕ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೬೮, ವ ೫೫೯)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿನ ಹಾವಿನ ರೂಪಕವು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕೂಸುಳ್ಳ ಸೂಳೆ ಧನದಾಸೆಗೊತ್ತೆಗೊಂಡರೆ ಕೂಸಿಂಗಿಲ್ಲ, ಬೊಜಗಂಗಿಲ್ಲ; ಕೂಸನೊಮ್ಮೆ ಸಂತವಿಡುವಳು ಬೊಜಗನನೊಮ್ಮೆ ನೆರೆವಳು; ಧನದಾಸೆ ಬಿಡದು ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ (ಪು ೧೮, ವ ೬೩)

ಸಾರ ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವೇ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯ! ದೂರ ದುರ್ಜನರ ಸಂಗವದು ಭಂಗವಯ್ಯ! (ಪು ೪, ವ ೮೯)

ಹಾವಿನ ಬಾಯ ಕಪ್ಪೆ ಹಸಿದು ತಾ ಹಾರುವ ನೋಣಕಾಸೆ ಮಾಡುವಂತೆ (ಪು ೨೩, ವ ೮೪)

೬. ಬೆಂಡದು ಮುಳುಗಿದರೆ! ಗುಂಡದು ತೇಲಿದರೆ ಭಂಡಿಯ ನೊಗನು ಚಿಗಿದರೆ - ಸಾಲಿಗನು ಕೊಂಡುದ ಕೊಡುವ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೧೦೬, ವ ೮೯೪) ಈ ತ್ರಿಪದಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿದೆ. ಗುಂಡು ಮತ್ತು ಬೆಂಡಿನ ಸಹಜ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ.

೭. ಎತ್ತು ಗಾಣವ ಹೊತ್ತು! ಸುತ್ತಿ ಬಂದರೆ ಏನು ಚಿತ್ತದಲಿ ಶಿವನ ನೆನೆಯದೊಡೆ - ದೇಗುಲವ ಸುತ್ತಿ ಫಲವೇನು ಪರಮಾರ್ಥ (ಪು ೨೧, ವ ೧೫೯) ಎತ್ತು ಮತ್ತು ಗಾಣದ ಚಿತ್ರ ಬಸವ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದ ಗಾಣದ ಚಿತ್ರವು ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನಲ್ಲಿದೆ. ಬಸವ ಮತ್ತು ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಎತ್ತು, ಗಾಣ, ಎಳ್ಳು - ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆಯುವ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆತನ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕಾಲಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಗುಂಡು, ಕೊರಳಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬೆಂಡು! ತೇಲಲೀಯದು ಗುಂಡು, ಮುಳುಗಲೀಯದು ಬೆಂಡು! ಇಂತಪ್ಪ ಸಂಸಾರ ಶರಧಿಯ ದಾಂಟಿಸಿ ಕಾಲಾಂತಕನೇ, ಕಾಯೋ ಕೂಡಲಸಂಗಮ (ಪು ೭-೮, ವ ೧೩)

ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದ ಗಾಣವನಾಡಿದ ಎತ್ತಿನಂತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ! ಉಪ್ಪ ಅಪ್ಪುವಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ಧಿ ಮೆಲಿದಂತಾಯಿತ್ತೆನ್ನ ಭಕ್ತಿ! ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ, ಆನು ಮಾಡಿದನೆಂಬೀ ಕಿಚ್ಚು ಸಾಲದೆ (ಪು ೫೭, ವ ೨೩೨) ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದ ಗಾಣದಲಿ ಎಣ್ಣೆಯುಂಟೆ, ಜಳ್ಳ ತೂರಿದಲ್ಲಿ ಭತ್ತವುಂಟೆ? ಕಳ್ಳ ಹಾದರಿಗರ ಸಂಪಾದನೆ ಹೊಳ್ಳ ಕುಟ್ಟಿ ಕೈ ಹೋಟಿಯಾದಂತೆ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ (ಪು. ೧೨, ವ ೩೪)

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿ (೧೯೮)ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆನೆ ಮತ್ತು ಶ್ವಾನದ ಚಿತ್ರ, 'ಕೊಲ್ಲದಿರ್ಪುದೇ ಧರ್ಮ' (೨೫೮) ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿ; 'ಉಣ ಬಂದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ'! ಉಣಲಿಕ್ಕೆ (ದಂತರಿಸಿ), ಉಣದಿರ್ಪ ಲಿಂಗಕ್ಕುಣ ಬಡಿಸಿ' (೯೪) ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಭಾವ ಪಡೆದಿವೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿ ಮತ್ತು ವಚನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಪ್ತಿ: ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಆತನ ಕಾಲದ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದ್ದ ಗಾದೆ ಬದುಕಿನ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನದ ತಳಹದಿಯಾದ ನಂಬಿಕೆ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಕಸರತ್ತಿನ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಒಗಟು, ಜನಪದ ಅಡಿಗೈ, ಜನಪದ ಕೃಷಿ, ಜನಪದ ಹೆರಿಗೆ, ಜನಪದ ಕ್ರಿಯೆ, ಜನಪದರ ದಾನಶೀಲತೆ, ಜನಪದ ಆಚರಣೆ, ಜನಪದ ಹಿತೋಕ್ತಿ, ಜನಪದ ದೇವರು - ಭಕ್ತಿ- ಮೊದಲಾದ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಸಾಂದ್ರಗೊಂಡು ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಶಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಜನತಾ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಜನತೆಯ ಬದುಕನ್ನು ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಪರಮಾರ್ಥ - ಸಂ: ಡಾ. ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು, ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು ೧೯೭೨.
೨. ಸರ್ವಜ್ಞಕವಿ - ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು ೧೯೬೯.
೩. ಸರ್ವಜ್ಞಕವಿ - ಅ.ನ.ಕೃ. ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೭೧.
೪. ರೆವರೆಂಡ್ ಚನ್ನಪ್ಪ ಉತ್ತಂಗಿ: ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಕೃತಿಗಳು - ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ ೧೯೭೧.
೫. ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳು - ಸಂ: ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೪.
೬. ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳು - ಸಂ: ಡಾ.ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು, ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೦.
೭. ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳು - ಸಂ: ಡಾ.ಜಿ.ವಿ.ಡಿ. ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು ೧೯೯೪.

೮. ನಮ್ಮ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು - ಸಂ: ಡಾ.ಜಿ.ವಿ.ಡಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೩.
೯. ನಾನು ಯಾರು? ಸಂ: ಡಾ.ಜಿ.ವಿ.ಡಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು ೧೯೮೨.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಾಗ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೀವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ನಾಗವರ್ಮ, ನಯಸೇನ, ಬಂಧುವರ್ಮ, ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಶಿವ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಚನ ಕೀರ್ತನೆ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ; ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ಸರ್ವಜ್ಞ; ಆಧುನಿಕ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಜಾನಪದ ಅಂಶಗಳು ಜೀವಸತ್ವಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಿಡಿ ಮಂದಿಗಲ್ಲ, ಬಹುಮಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮಂದಿಯ ಜೀವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಧಾನ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಅನನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರವತಾರ ಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಜಾಡನ್ನೇ ಹಿಡಿದ ರಗಳೆ, ತ್ರಿಪದಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಜನರ ಭಾಷೆ, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವು. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜರನ್ನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜನದೆಡೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ ಕವಿಗಳು ಪುರಾಣ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಿನ್ನವಾದ ಮತ್ತು ಜೀವಂತವಾದ ಹೊಸ ಅನುಭವ ಲೋಕವನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಆವರಣ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಡ್ಡು ಕಟ್ಟಿದ ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದು ಜನರ ನಡುವೆ ತಂದವು.

ನಮ್ಮ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕಾಡೆಮಿ 'ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಸಂವೇದನೆ' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಾನಪದೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಫಲವೇ ಈಗ ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಹನ್ನೆರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು.